

AKTUALNO VPRAŠANJE

Okrajni družbeni plan je predvideval, da bodo letos zaposlili v gorenjski industriji 550 novih ljudi.

Ze dostej pa je industrija v kranjskem okraju zaposlila 705 novih ljudi in tako že v prvih mesecih letošnjega leta presegla plan zapostovanja.

Ta pojav opozarja na škodljive tendence v nekaterih industrijskih podjetjih. Cezmerno zaposlovanje novih delovnih moči, ki prihajajo v industrijske kraje iz vasi, spodkopuje naša prizadevanja, da bi stabilizirali trg. Na ta način samo še poveču-

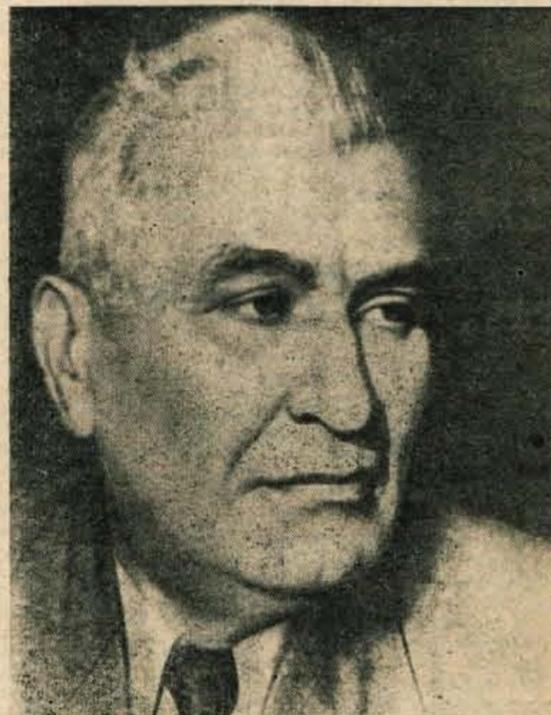
jemo odtekanje denarja na vas, pri vsem tem, ko dohodki kmetijskega prebivalstva tudi letos spet hitreje naraščajo kot dohodki mestnega prebivalstva. Zaposlovanje novih ljudi iz vasi zelo slabša tudi komunalni standard mestnega prebivalstva, saj se na ta način povečuje v industrijskih krajih stanovanjska kriza, stiska s šolskimi prostori in pomanjkanje ostalih komunalnih naprav (vodovodov itd.).

O tem problemu je razpravljal tudi Zbor proizvajalcev OLO na torkovem zasedanju. V razpravi na tem zasedanju je bilo znova opozorjeno, naj podjetja ne bi zaposlovala novih delavcev (trazen v ne-

katerih deficitarnih panogah, kakor denimo, v gradbeništvu), temveč naj z izpopolnjevanjem organizacije dela in z drugimi ukrepi odkrivajo lastne še neizkoriščene rezerve. Kolikor pa zaposlujejo nove ljudi, jih iščimo predvsem iz vrst mestnega prebivalstva (še nezaposlene žene itd.), ker na ta način ne bi poslabševali komunalnega standarda. Seveda pa to zahteva hkrati tudi izdatnejše urejanje problemov (menz, vrtcev itd.), ki zdaj otežkočajo nekaterim ženam, da bi se vključile v delo. Z.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Slovo od revolucionarja Djura Salaja

Včeraj popoldne so položili v grobnico narodnih herojev na Mirogoju v Zagrebu posmrtno ostanke člana Izvršnega komiteja ZKJ in člana Zveznega izvršnega sveta Djura Salaja, ki je umrl 20. t. m. v Lovranu.

Smrt tov. Djura Salaja pomeni za nas hudo izgubo, saj je bil veliki pokojnik nad 50 let v prvih vrstah borcev in graditeljev revolucionarnega gibanja jugoslovanskega delovnega ljudstva.

Vetna slava tovarišu Djuru Salaju, katerega ime je neločljivo povezano z zgodovino jugoslovanskega delavskega razreda.

Žalne komemoracije na Gorenjskem

Vest o nenadni smrti velikega revolucionarja DJURA SALAJA je pretresla vse delovne ljudi Gorenjske. Črne zastave nad tovarnami, ustanovami in delavnicami so mrko zaplapolale v pomladanskem vetru. Sindikalne organizacije v kranjskih, triških, jeseniških, škofjeloških in drugih podjetjih so imele v sredo ali četrtek kratke žalne komemoracije, na katerih so se poklonili spominu svojega dolgoletnega sindikalnega voditelja. Komemoracija je bila tudi pri Okrajnem ljudskem odboru.

Praznik mladosti in napredka

PO VSEH OBČINAH ZE MESEC DNI PRIREJAJO SLAVNOSTI V POČASTITEV DNEVA MLADOSTI — DAN MLADOSTI JE PRAZNIK VSEH, KI JIM NI TUJ NAPREDEK — SPREJEM PIONIRJEV V MLADINSKO ORGANIZACIJO — POVSOD ŠPORTNA SREČANJA — MLADINSKE ORGANIZACIJE TEKMUJEJO MED SEBOJ

V kranjski občini so se letos na praznovanje Dneva mladosti dobro pripravili. Po organizacijah Ljudske mladine prirejajo predavanja, razgovore o vlogi ZKJ, o Titu, tehniki, zdravstvu in podobnem. — V tekmovalstvu pri pobiranju članarine in čim boljsem urejanju administracije so se do sedaj najbolj izkazale organizacije LM Golnik, Planika, Senčur, Iskra, Kovinar, Rola, Jezersko in organizacije na šolah. Osemnajstim organizacijam je uspelo pridobiti prostore za mladino, občinski komite LMS pa bo dobil prostore v Sindikalnem

domu, brž ko bo ta urejen. V članstvo LM so do sedaj sprejeli 178 novih članov. Ustanovljene so bile tudi 4 nove osnovne organizacije LMS, in sicer Elektro Kranj, Bitnje, Predoslje in Voklo. — Na osnovnih šolah so do sedaj ustanovili tudi štiri pionirske krožke. Največ prireditev pa bo na praznik 25. maja sam in dan pred tem. Na pobudo mladine je Muzejsko društvo Kranj priredilo tudi razstavo pod geslom »Mladina v likovni umetnosti«.

(Nadaljevanje na 2. str.)

NAŠ RAZGOVOR

Z Obrtno zbornico dobro sodelujemo, s Svetom za šolstvo pa slabo

Ob Dnevu vajencev smo se pogovarjali o problemih vajencev in hkrati šolskega odbora in šole s predsednikom šolskega odbora Vajenske šole za šazne stroke v Kranju tovarišem Francem Stiglicem.

»Naš šolski odbor vseskozi dobro dela,« je med drugim dejal tov. Stiglic.

»Kakšnih oblik, dela se poslužujete?«

»Stalno se sestajamo in razpravljamo o problemih - o tem, kako bi čimbolj smotno porabili finančna sredstva, ki jih imamo, o pouku, šolskem uspehu itd. Naše delo je lažje zato, ker predavatelji in predvsem še upravitelj šole razumejo in podpirajo naše delo. Še posebej se zanimamo za šolske uspehe vajencev. Trudimo se, da bi čimveč vajencev dokončalo šolo brez popravilnih izpitov ter da bi se hkrati čimveč naučili. Ugotovili smo, da najslabše izdelujejo šolo otroci

padlih borcev. Vsak član našega odbora in še posebno predavatelji šole, imajo stalne stike s starši in mojstri učencev. Stalno obiskujemo starše vajencev, posebej pa še starše tistih vajencev, ki imajo slab učni uspeh. Z njimi se pogovorimo, kar ima zelo dobre posledice. Prav tako obiskujemo tudi delavnice, kjer vajenci delajo.«

»Kako živijo vajenci, je izkoriščanje še vedno tako občutno?«

»Izkoriščanje je precej omiljeno, čeprav je ponekod še opazno. Toda tako kritičnih primerov kot so bili pred leti zelo pogosti, sedaj skoro ni več.«

»Kakšna je povezava šolskega odbora s Svetom za šolstvo pri občini in Obrtno zbornico? Ali čutite od njiju pomoč in iniciativo za svoje delo?«

»Obrtna zbornica nam nudi stalno pomoč in smo v najtesnejši povezavi. Tajnik zbornice

je hkrati tudi član našega odbora. Svetu za šolstvo pri občini pa pošljamo svoje zapisnike, poročila, kakšne druge povezave, iniciative ali pomoči za naše delo pa z njihove strani ni čutiti.«

»Kateri so sedaj vaši najbolj pereči problemi?«

»Trudimo se, da bi vajencem nudili enolončnice. Do sedaj je to uspelo. Vajenci dobivajo izdatno enolončnico za 30 din, ki pa ima enako kalorično vrednost kot kosilo v menzi. Toda kot kaže, bomo prihodnje leto ostali brez tega, ker je postala sedanja kuhinja pretesna. Na vsak način bomo skušali poiskati kuhinjo neke druge in nuditi vajencem še vnaprej izdatno in ceneno hrano. Težav je še več, večkrat nam dela preglavice tudi razposajenost, kar pa seveda ni najhujše. Z dobro voljo se da marsikaj premostiti in narediti.«

Lj.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ST. 39 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 23. MAJA 1958

Z zasedanja Zbora proizvajalcev OLO Kranj

Rešitev je treba iskati znotraj podjetij

OSEBNI DOHODEK NI ISTOVETEN S TARIFNO POSTAVKO — ZACASNA OMEJITEV SPREMINJANJA TARIFNIH POSTAVK JE POTREBNA, DA BI DOLOČILI OBJEKTIVNA MERILA ZA VSE OSNOVE ZA UGOTAVLJANJE OSEBNEGA DOHODKA — PRI ZAPOSLOVANJU NOVE DELOVNE SILE JE ŽE PREKORAČEN LETNI PLAN — SMERNICE ZA DELO OBČINSKIH ZBOROV PROIZVAJALCEV IN DELAVSKIH SVETOV PODJETIJ — ZBOR PROIZVAJALCEV JE PRVIČ RAZPRAVLJAL TUDI O PROBLEMIH IN DELU ORGANOV SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Na torkovem posebnem zasedanju je zbor proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Kranj razpravljal o dveh izredno pomembnih vprašanjih: o tarifni politiki v gospodarskih organizacijah in o problemih socialnega zavarovanja. Ne samo, da je okrajni zbor proizvajalcev s tem deklarativno začel izvrševati svoje zakonite pravice, ampak brez dvoma pomeni razprava o teh problemih tudi močno moralno politično mobilizacijo za učinkovito reševanje teh problemov vseh pristojnih organov in subjektivnih sil na čelu z občinskimi zbori proizvajalcev in delavskimi svetovi podjetij. Zlasti je to značilno za problematiko s področja socialnega zavarovanja, ki je bila danes prvič v okraju na dnevnem redu enega od oblastnih forumov.

TARIFNA POSTAVKA JE LE ENA OD OSNOV OSEBNEGA DOHODKA

Razprava o tarifni politiki je pokazala, da podjetja še vedno gledajo plačni sistem samo skozi očala tarifnih postavk. Precej članov zbora proizvajalcev je postavilo

zahtevo, da se temu ali onemu podjetju dovoli povišanje tarifnih postavk, ker menijo, da bi samo na ta način vskladili razmerja med podjetji. Zaradi tega so ti tovariši tudi izrazili dvom nad umestnostjo priporočila Zveznega izvršnega sveta, naj bi zaenkrat ne dovoljevali spreminjati tarifnih pravilnikov oziroma tarifnih postavk. To kaže na miselnost, da večina podjetij še vedno vidi samo tarifno postavko kot edini instrument za urejanje tarifne politike v podjetju. Analiza izplačil za lansko leto pa kaže, da ta trditve že za lansko leto ne velja več, še manj pa bo veljala za prihodnje: Elektrarna Moste je lansko leto imela povprečno mesečno tarifno postavko 14.791 dinarjev, povprečni mesečni zaslužek pa je znašal 20.399 dinarjev, Železarna Jesenice je pri povprečni mesečni tarifni postavki 11.633 dinarjev izplačala 18.120 povprečnih mesečnih zaslužkov, pri kemični tovarni Podnart je razlika med tarifno postavko in plačo 6434 dinarjev, Projekтивni biroji so namesto tarifne postavke 16.372 dinarjev izplačali povprečne mesečne prejemke 31.202 dinarjev itd. Razmerje med tarifno postavko in ostalimi izplačili pa bo še bolj važno urediti v okviru nove delitve dohodka: pred gospodarskimi organizacijami stoji važna naloga, da določijo objektivna merila za postavitev razmerja med vsemi osnovami za ugotavljanje osebne dohodka (tarifno postavko, normami, premijskimi osnovami itd.). Ker bo osebni dohodek delavca v prihodnje odvisen na eni strani od osebne delovne učinka, na drugi strani pa od uspeha celotne gospodarske organizacije (doseženega dohodka), bodo podjetja sama zainteresirana, da bodo te osnove za ugotavljanje osebne dohodka čimbolj realne in objektivne: prav nič ne bo koristila pretirano visoka nerealna tarifna postavka, če pa ustvarjeni dohodek ne bo tolikšen, da bi ta izplačila mogli realizirati. Pa tudi obratno: nihče ne bo mogel zahtevati n. pr. od zbora proizvajalcev, naj mu poviša tarifno postavko n. pr. za barvarja, češ da je barvar slabše plačan kot tkalec, čeprav ima neprimerno težje pogoje dela. Te stvari bo treba urediti znotraj podjetja.

SE NA MNOGA LETA, TOVARIŠ TITO!

Medtem ko je količinska proizvodnja v primerjavi z letom 1956 porasla za 4,3 %, pa so izplačila porasla za 31,1 %. To kaže, da povečevanje zaslužkov ni bilo vezano na doseženo produktivnost dela. Zahteve po zviševanju tarifnih postavk v cilju izenačevanja tarifnih postavk pa bi to nesorazmerje le še poslabšalo. Zaradi tega je v psihizi podobnih težnjah priporočilo Zveznega izvršnega sveta dokaj umestno.

(Nadaljevanje na 3. str.)

Porast zaslužkov ni v skladu s produktivnostjo

Rešitev velikega števila teh problemov je treba torej iskati najprej v okviru samih podjetij. Žal lansko leto podjetja niso vedno tako ravnala. Predvsem povečana izplačila mesečnih prejemkov niso v skladu s porastom proizvodnje.

V nedeljo bo predsednik republike, tov. Josip Broz-Tito praznoval 66. rojstni dan.

Na sliki: Tovariša Tita so tudi lani, ko je stavlil svojo 65-letnico, obiskali njegovi prijatelji — mladina.

TE DNI PO SVETU

Pred dnevi so bila vsa veleposlaništva v Bagdadu obveščena o ustanovitvi Arabske unije med Irakom in Jordanijo ter sestavi prve vlade Arabske unije, katere predsednik je Nuri Said. O tem so obvestili tudi OZN v New Yorku in vsa iraška diplomatska predstavništva v tujini. Premier Nuri Said je ob tej priložnosti izjavil, da želi Arabska unija tesno sodelovati z vsemi arabskimi deželami in da bosta Irak in Jordanija krepila svoje oborožene sile.

Pietro Nenni je na sestanku z novinarji, ki je bil pred dnevi v Rimu, izjavil, da je sedaj glavni namen socialistov »onemogočiti demokrščanski monopol na oblasti. Izrekel se je za to, da bi z novo politično pobudo dosegli spremembo sedanjega režima in centralistične politike, katere glavni nosilec je demokrščanska stranka. V zvezi s predlogom KPI pa je potrdil svoje znano stališče, da takšen sporazum ne bi bil zaželen. V Italiji brez Komunistične partije namreč ne more biti nikake politične alternative. Dokončni razpad meščanske koalicije bi pomenil korak naprej k realizaciji takšne alternative.

Francoska poslanska zbornica je 20. maja zvečer s 475 glasovi proti 100 odobrila vladno zahtevo za podaljšanje izrednih pooblastil v Alžiriji. Proti vladni zahtevi so glasovali poujadisti, del neodvisnih in skupina bivših degolizistov. Glavni govornik v debati je bil radikalni prvak Mendes France, ki je zahteval odločnejšo akcijo vlade proti upornikom v metropoli in prevratnikom v Alžiriji. Vodja parlamentarne skupine komunističnih poslancev Jack Duclos je takole obrazložil aktivno podporo vladi: »Mi se sicer ne strinjamo z načrtom zakona o podaljševanju izrednih pooblastil, vendar je v sedanjih pogojih glasovanje za vladne zakone dejanje za obrambo republike.« Pred zaključkom se je poslanska zbornica na predlog socialistov soglasno sprejela resolucijo, kjer izreka priznanje nacije vojakom in njihovim poveljnikom za usluge državi pod zastavo republike.

V razgovoru z novinarji je Dulles izrazil upanje, da bo francoski narod našel takšen izhod iz sedanje krize, ki ustreza njegovim velikim tradicijam. Podrobneje dogodkov v Franciji in Alžiriji ni hotel komentirati. Menil je še, da se dogodki v Libanonu ne bodo razvijali tako, da bi bila potrebna intervencija ameriških vojskarskih sil.

V Tunisu so zelo v skrbeh zaradi torkovega incidenta, ko so francoski oklopniki prodri s svojih oporišč v Gemadi v Južni Tuniziji in nasilno odpeljali 6 tuniških vojakov. Pozneje so jih sicer izpustili, toda tuniške oblasti so zaskrbljene spričo možnosti, da bi utegnili po francoskem bombardiranju tuniške vasi Sakijeta priti do novih incidentov med tuniški in francoskimi četami v Tuniziji. To je že drugi incident v zadnjih treh dneh, ki so bile vanj zapletene francoske čete na tuniškem ozemlju.

V Moskvi se je v torek začela konferenca predstavnikov komunističnih in delavskih partij dežel, ki so članice Sveta za ekonomsko pomoč. V soboto pa se bo v Moskvi začela konferenca političnega posvetovalnega komiteja Varšavske zveze, ki se je bodo udeležili predsedniki vlad, prisostvovali pa ji bodo tudi zunanji ministri in ministri oboroženih sil.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI
Oblikovanje temeljnih stališč

Ko je na lanskim volitvah v Bundestag (Zahodnonemški parlament) socialdemokratska stranka spet izgubila, se je vnovič postavilo pred njo vprašanje njenega programa in načelnih stališč. Mnogi so namreč poraz pripisovali dejstvu, da so bila osnovna stališča stranke do najvažnejših vprašanj preveč nejasna in megljena.

Te slabosti se je socialdemokratska stranka tudi sama že dosti časa zavedala; zato je že pred dvema letoma začela sestavljati program stranke, prvi program, odkar je pred dvanajstimi leti obnovljena znova vstopila v nemško politično življenje.

Zdaj je osnutek programa že gotov, o njem teče razprava na sedanjem kongresu stranke v Stuttgartu, podrobneje ga bodo obdelale še osnovne organizacije po kongresu, dokončno pa ga bodo sprejeli prihodnje leto na izrednem kongresu.

Mnenja o nalogah in vlogi stranke, kakor tudi o najvažnejših gospodarskih, političnih in družbenih vprašanjih se v stranki sami precej razlikujejo. Zato bo program rezultat kompromisa med temi nasprotnimi gledanji. Tako obstajata dve nasprotni struji, ki si vsaka po svoje tolmačita, kakšna naj bo v prihodnje socialdemokratska stranka. Eni pravijo, naj bi se iz delavske stranke spremenila v široko narodnjaško stranko, ki bi zajela vse sloje in razrede in se tako odpovedala svoji razredni podlagi. Drugi pa vztrajajo na razrednem značaju stranke in menijo, da bi morali socialdemokrati ohraniti obeležje delavskega gibanja. Kot vse kaže, so ti drugi za zdaj

v večini, tako da »reformisti« ne bodo prišli na svoj račun.

Kongres pa je moral zavzeti tudi odločnejša in jasnejša stališča o vrsti drugih vprašanj, predvsem z zunanjepolitičnega, obrambnega in gospodarskega področja. To so

nejše oblikovanje gledišč stranke, marveč so tudi docela nova in zbujačo vsesplošno pozornost.

Tako n. pr. so se delegati zavzeli za krepkejšo gospodarsko, politično in kulturne stike med obema deloma Nemčije. To je docela v nasprotju z uradno politiko bonnske vlade in je zato povzročilo posebno zanimanje. Takšno stališče pa je zelo realno in zato vzbuja upanje, da bo tudi drugod prišlo do sprememb v pozitivnem smislu. Socialdemokrati povsem stvarno presojaajo položaj in menijo, da resno obstoja nevarnost, da bi sedanja razdeljenost Nemčije prerasla v dokončno razdelitev. Zato se socialdemokrati zavzemajo za skladne ukrepe štirih vesel in obeh delov Nemčije, ki naj bi postopoma pripeljali do združitve.

V tem duhu je kongres tudi obsodil nadaljnje oboroževanje obeh razkosanih delov, saj to le povečuje prepad med njima. Predvsem pa so obsodili načrte demokristjanske vlade, da bi oborožili nemško vojsko z atomskim orožjem. Združena Nemčija ne bi smela pripadati nobenemu vojaškemu bloku — pravijo socialdemokrati — in bi morala prostovoljno omejiti svoje oborožene sile skrajno s sosednimi državami v okviru širšega evropskega varnostnega sistema.

Vrsta takih in podobnih stališč jasneje precizira vlogo in cilje številno najmočnejše politične stranke Zahodne Nemčije. Nedvomno bodo tako določena stališča pomagala, da bo stranka zavzela jasnejšo orientacijo v političnem boju proti vladajoči stranki kanclerja Adenauerja.

MARTIN TOMAŽIČ

Erich Ollenauer, prvak zahodnonemške socialdemokratske stranke

namreč trenutno najbolj pereči problemi za Zahod. Nemčijo, stališča socialdemokratov pa so prav tu bila zelo nedoločna.

Zdaj se je kongres postavil na jasnejša stališča glede vseh teh vprašanj. Nekatera stališča kongresa ne pomenijo samo podrob-

kratko, vendar zanimivo

TRADICIJA SE NADALJUJE

Septembra spet velika tombola v Kranju — 100 glavnih dobitkov, med njimi 3 avtomobili, 8 motornih koles itd.

Priljubljeni odbor za pripravo velike tradicionalne kranjske tombole se je to sredo prvič sestel. Na sestanku so sklenili, da bodo nadaljevali s tradicijo velikih kranjskih tombol. Tombola bo v nedeljo, 14. septembra ob 14. uri v Kranju na Titovem trgu. Skupno bo na tomboli 1100 dobitkov v skupni vrednosti 8 milijonov din, od tega 100 glavnih dobitkov, med njimi 3 avtomobili Fiat 600, 2 rolerja NSU, 6 mopedov, 20 koles, 10 radio aparatov, nadalje pa še kuhinjske opreme, konjske opreme, spalnice, loščilci, sesalci za prah, šivalni stroji, televizijski aparat, kavči, opeka, hladilniki, električni štedilniki, pralni stroji, mikserji itd.

Dohodek od tombole bo uporabljen za dograditev športnega stadiona v Kranju. —lk

SD PODNART : SD RADOVLJICA 4:0

V nedeljo, 11. maja, je bil odigran v Radovljici medmoštveni

šahovski turnir v počastitev Dneva mladosti. Zaradi slabe organizacije so se ga udeležili samo SD Podnart A, SD Podnart B in SD Radovljica. Z zmago 4:0 nad Radovljico je SD Podnart A zasedel prvo mesto in osvojil prehodni pokal. P. J.

Praznik mladosti in napredka

(Nadaljevanje s 1. str.)

Jeseniška mladina praznuje ta praznik vsako leto s še posebnim ponosom in navdušenjem. Mladinski festival je postal na Jesenicah že tradicionalna prireditve. Tako je v vseh teh dneh na Jesenicah dosti več prijetnega razpoloženja kot ga je sicer. Mladina tekmuje, obiskuje kulturne prireditve, se zbira na razgovorih, posvetovanjih, od-

haja na izlete v naravo. Na praznik 25. maja sam nameravajo oditi v Javorniške Rovte, kjer bodo pripravili kulturno-športni program.

Tudi v Radovljici so mladi ljudje s športnimi tekmovanji ustvarili precej pomladnega razpoloženja. Na predvečer praznika bodo zakurili kresove na okoliških hribovih, ta dan bodo obiskali tudi Dom za defektno mladino in Kamni gorici, po vseh večjih krajih občine bodo priredili na predvečer proslave itd. Za 25. maj pripravljajo parado, kjer bodo sodelovali tudi mladinci, ki so se vrnili iz brigade ter mladinci iz okrajev Murske Sobote in Novega mesta, ki so sedaj v počitniškem domu »Toneta Čufarja« v Dvorski vasi. Razen tega pa bodo seveda tudi ljubitelji športa v teh dneh prišli na svoj račun.

Osemletna šola iz Zeleznikov je pripravila v počastitev Dneva mladosti igro Kristine Brenkove: »Najlepša roža«. V teh in preteklih dneh se je mladina iz Zeleznikov srečala na raznih športnih tekmovanjih. Igrišča so oživela in ljudje so spremljali uspehe mladih sovaščanov. Za predvečer pripravljajo Občinski komite LMS tudi javno nagradno tekmovanje — »Kaj veš, kaj znaš«. Na praznik sam bodo razna tekmovanja. — Vse osnovne organizacije LMS v občini, pripadniki predvojaške vzgoje, šolska mladina in drugi pa so sklenili, da bodo prav v teh dneh z udarniškim delom dogradili športno igrišče, ki ga, če hočejo ptiirati športna tekmovanja in treninge, nujno potrebujejo.

Tudi cerkljanska osemletka je pripravila v počastitev praznovanja Dneva mladosti igro »Palčki«. Za predvečer pripravljajo telovadno akademijo, za praznik sam pa atletske peteroboj, pionirske tekme s skiroji, tekmovanje v streljanju in tako dalje. Razen tega pa bodo sprejeli precej cibabanov v pionirsko organizacijo, precej pionirjev pa v organizacijo Ljudske mladine.

naša kronika

ZASEDANJE DELAVSKEGA SVETA V JESENISKI ZELEZARNI

V torek je bilo tretje zasedanje delavskega sveta Zelezarne Jesenice, na katerem so potrdili primopredajo upravnega odbora in program dela sedanjega upravnega odbora ter delavskega sveta. Med drugim so razpravljali o nujnosti zidave samskih stanovanj za nadomestilo družinskih barak v bivšem internatu metalurške industrijske šole in sklenili, naj se pripravijo načrti ter material za gradnjo samskih stanovanj. Anulirali so sklep, da bi se Zelezarna udeležila licitacije za najetje kredita za položitev telefonskega kabla Ljubljana—Jesenice z ozirom na menjanje finančne situacije. Predlog bodo ponovno obravnavali, če bo zadeva realizirana. Potrdili so tudi predračun jeseniške mojstrske šole od 1. januarja do 1. septembra t. l. v višini nekaj nad 2 milijona in sklenili ponovno obravnavati točenjenje piva v kantinah podjetja. U.

PRIPRAVE NA DAN ŠOFERJEV

Okrajni odbor Združenja šoferjev in avtomehanikov Kranj je na eni zadnjih sej obravnaval priprave na praznovanje 13. julija, dan šoferjev in avtomehanikov. Vsi predstavniki podružnic so poročali o pripravah podružnic. Podružnice Škofja Loka, Jesenice in Tržič bodo praznovali s slavnostnimi sejami na predvečer, na dan 13. julija pa bodo priredile velike parade in zborovanja, podružnica Kranj bo na predvečer predvajala strokovni film o tovarni Mercedes in njeni strokovni izvedbi sedanjih del. Na dan 13. julija pa bo imela slavnostno zborovanje in na njem tudi podelila nagrade najboljšim članom. Prav bi bilo, da bi tudi druge organizacije pomagale, da bi šoferski praznik zajel široko množico ljudi in spominjal na velike dni, ko je motorizirana enota pomagala partizanom učiti sovražnika. Prvikrat so se izkazali šoferji pri skupnem napadu na Žužemberk. Od tistega dneva dalje je naša vojski ramo ob rami stala slovenska motorizirana enota in ji olajševala delo. Med drugim je OO ZSAM Kranj obravnaval in sprejel sklep, da morajo vse podružnice imeti konzultacijske sestanke, na katerih naj se razpravlja o liku šoferja in tovariških odnosih na cesti. Predvsem je nujno, da se društvo pomeni in poveže s turističnim društvom, da vsestransko pomaga inozemskim in tuzemskim turistom, posebno še s spoznavanjem cest, vasi, mest in vseh kašipotov. Skumavec Franc

PRESEDNIK OBLO JESENICE SPREJEL VAJENCE

V počastitev dneva vajencev je v sredo dopoldne predsednik Občljudskega odbora Jesenice France Treven sprejel najboljše vajence jeseniške občine. Na sprejem je bilo povabljenih 40 vajencev in vajenk, katerim je predsednik čestital in ostal z njimi dalj časa v razgovoru. Sprejem je bil v »Kortanusu«. U.

POTREBNO JIM JE NOVO SKLADIŠČE ZA HRANO

Na zadnji skupščini Rdečega križa v Radovljici so pregledali 1-letno delo tega organa in mu nakazali delo za prihodnje. Dosedanje delo je bilo dokaj plodno, le upravni odbor se je preredom sestajal. V občini deluje 10 osnovnih organizacij RK, v kateri je skupno 1705 članov. Lani je prostovoljno dalo kri 476 članov. Imeli so tudi 88 zdravstvenih predavanj; večino teh je izvedel dr. Slivnik. Zdravstveno prosvetno tečajno so izvedli za moško in žensko mladino v Radovljici, Begunjah, Lescah, Mošnjah, na Ljubnem in v Ovišah. Uspešno je končalo tečaj 120 mladincev in mladink. Mnogo govora je bilo tudi o razdeljevanju in hranjenju živil, ki jih je občinski odbor RK prejel kot mednarodno pomoč. Hrana, ki so jo prejeli v vrednosti več milijonov dinarjev, je zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov, stalno ogrožena. an

OBRAZI IN POJAVI

„WAS WÜNSCHEN SIE?“

»Was wünschen Sie?«

Fant je neumno gledal. Najprej natakarka, potem svojo spremljevalko. Nato sta se oba zadržala v obraz nad belo bluzo. Tam nista izsledila, razen podjetne pripravljenosti, ustreči kakršnikoli njeni želji, prav ničesar. Nič, kar bi razpršilo njuno začudenje ob tem tujem ogovoru.

»Steklenico piva, prosim!«

Zdaj je postalo zabavno. Najprej rahla zadrega ob sodelovanju serviete. Potem rahel nasmešek, ki pomeni toliko kot: »Oprostite nesporazumu!« Potem uslužni:

»Prosim! Takoj!«

Mož s servieto je odšel. Nova gosta pa sta še kar strmela drug v drugega in molče skušala najti vzrok, ki ju je v natakarkinih očeh povzdignil v tuja. Hip nato je njen pogled zdrsil na spremljevalčeve hlače in v obeh se ji je prižgalo razumevanje.

»Tvoje hlače!«

Ste se že kdaj ustrašili za svojo obleko? Živčno odrinili stol ter obračali hlačnice in iskali madeže ali luknjo?

Sproščeno se mu je nasmehnila in potolažila njegovo skrb:

»Saj je vse v redu z njimi. Samo — po tvojih hlačah je sodil...«

Tedaj se je posvetilo tudi njemu. Res je: nosil je — irhaste hlače... In te irhaste hlače so v trenutku spremenile njegovo narodnost.

Zgodilo se je na Jesenicah. Datum: 16. maj 1958.

—o—

Smo tik pred začetkom turistične sezone. Gostinska podjetja in turistične organizacije si prizadevajo, da bi

se kar najbolje pripravile nanjo. Radi bi dosegli, da bi se tuji pri nas res prijetno počutili in odnesli iz naše dežele samo lepe vtise. Nemalo pa zadene človeka, ko naši gostinci kljub spoznanju, kako neprimerno večji delež imajo pri njihovih uspehih domači gostje v primeri s tuji, še vedno delajo — zlasti pri postrežbi — tako občutno razliko med našim človekom in tujcem. Menda i eden i drugi plačujeta z enakim denarjem, torej zaslužita oba enako pozornost!

Ali naše strežno osebje kdaj pomisli na to, da pretirana vljudnost, ki z iskreno prijaznostjo nima nič skupnega, žali gostov človeški ponos? In da jih tako ravnanje v očeh tujcev neverjetno ponižuje?

In končno — ali moramo res, tako očitno kazati svoje nacionalne manjvrednostne občutke? Po končani NOB, ki vzbuja občudovanje po vsem svetu, bi bil res že skrajni čas, da bi Cankarjevo pol stoletja stare besede »... za hlapec rojeni, za hlapce vzgojeni« že spadale v zgodovino. Do gostov smo lahko vljudni in pozorni, tudi svojo univerzalnost v obvladanju tujih jezikov jim lahko pokažemo, ne da bi pri tem trpela naša lastna narodna zavest in ugled slovenskega ljudstva, ki je za pravico svojega jezika plačalo dovolj visok krvni davek. Zato naj bi tujec ob svojih prvih stikih z ljudmi pri nas dobil občutek, da smo sicer prijazni in gostoljubni, zato pa še vedno Slovenci.

Dogodek z irhastimi hlačami ni osamljen primer. Če bi bil, pač ne bi bilo vredno o njem zgubljeni besed. Ker pa ni, pričakujemo od Gostinske zbornice, da ne bo šla molče mimo takih ugotovitev.

J. S.

gorenjski obveščevalcec

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20 dn, izgubljen 10 dinarjev, ostalo 12 dinarjev od besede. Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475. Gospodinjstvo pomočnica z znanjem kuhe sprejemna takoj. Plača zelo dobra. — Levčnik Ivan, zlatar, Huje 39, Kranj. 843

Poceni prodam dobro ohranjeno moško kolo, nov brzoparilnik, nov nahrbtnik, dva kamna in os z ležaji za kmečki mlin. — Verdij Peter, Zadruga 10, pošta Duplje. 848

Iščem enosobno ali dvosobno stanovanje s pritlikinami na Bledu ali bližnji okolici. Ponudbe oddati v oglasni oddelček pod »Visoka nagrada«. 879

Prodajam šivalni stroj »Singers«. — Ljubno 7, Podnart. 880

Prodajam elektromotor »AEG«. 3 KM. Poizve se pri skladiščniku Franceljnu pri »Jelenu«, Kranj. 881

Prodajam staro sobno pohištvo in kompletno krušno peč 1 kv. meter. Peč je dobro ohranjena. Stružovo št. 38. 882

Prodajam stavbno parcelo, velikosti 4600 kv. metrov, zazidljivo, v Britofu pri Kranju, ob glavni cesti. Naslov v oglasnem oddelku. 883

Prodajam ali zamenjam elektromotor »Siemens« 5,5 KM za 2 KM. Lahovče 9. 884

Prodajam moško kolo DKW. — Partizanska 18, Kranj. 885

Prodajam kravo, 8 mesecev brejo. Naslov v oglasnem oddelku. 886

Prodajam moško športno kolo ali zamenjam za žensko kolo. Toporš, Cesta na Golnik 28, Kranj. 887

Prodajam motorno kolo 50 ccm »Kucilo«. Naslov v oglasnem oddelku. 888

Prodajam harmoniko »Hohners«, 120 basov, 1 register, v zelo dobrem stanju. — Sr. Bela 4, Preddvor. 889

Prodajam deske in late. — Kalvarija 52. 890

Prodajam moško kolo v dobrem stanju. — Zadnikar, Stirmova 13, Kranj. 891

Kupim motorno kolo, najnovjšega tipa, jakosti do 250 ccm. — Rehberger, Cesta na Rupo 32/b, Kranj.

Kupim suhe hrastove in kostanjeve deske, 30 mm. — Sodarstvo Homan, Labore 42, Kranj. 892

Weekend hišico kupim. Naslov v oglasnem oddelku. 893

Trgovinska zbornica v Kranju sprejme takoj izurjeno strojevisko, ki je dovršila najmanj štiri razrede gimnazije. Ponudbe je poslati na tajništvo Zbornice v Kranju, Prešernova ulica 10/II. 894

»Delikatosa« Kranj, išče za nastop službe takoj: 2 trgovska pomočnika, slaščičarskega pomočnika in 2 pekovaška vajenca. Ponudbe poslati upravi »Delikatosa« Kranj, Maistrov trg 1. 896

Dne 21. maja sem izgubil moško jopico na cesti Duplje—Tržič. — Najditelja prosim, naj jo proti nagradi vrne. Beton Marjan, Rupa št. 27, Kranj. 897

Izgubljen moško jopico od Jošta od Kalvarije, prosim vrniti proti nagradi na Kalvarijo št. 88-1. 898

Obveščamo vse upokojece iz Tržiča in okolice, da je naš občni zbor, ki je bil javljen za ponedeljek 26. t. m. ob 9. uri dopoldan v dvorani »Svoboda« v Tržiču, od-

povedan. — Datum našega občnega zbora bomo objavili pravočasno. — Odbor. 899

Poceni prodam rezervne nove dele za motorno kolo NSU 250 ccm tipa 39: zobčanike za 3 in 4 brzino, prednjo vzmet, uplinjač in razne druge dele ter 2 psa volčjaka, 3 mesece stara in psico. — Grošelj Jakob, Cesta na Golnik 10/a. 900

Prodajam poceni kolarsko strojnišvo »Univerzal« in kolarsko orodje. Debeljak Zvonko, Primskovsko. 901

ČP »GORENJSKI TISK« bo sprejelo v sk

2 učenca v ročni stavilnici;

2 učenca v knjigotiskarski strojnici, in

1 učenca v klišarni.

Pogoj: Uspešno dokončana »semleuka« ali 4 razredi gimnazije. — Učenci bodo obiskovali grafično industrijsko šolo v Ljubljani. — Prijave sprejema tajništvo podjetja.

Prodajam motorno kolo »Sachs«, 98 ccm. Jeraj, Planina 12, Kranj. 902

Prodajam dobro ohranjeno kmečki pod, z opeko krit. — Naslov v oglasnem oddelku. 903

Prodajam dobro ohranjeno moško kolo »Diamanta«. — Volčič Jože, Gorenja vas, Reteče 52, pošta Šk. Loka. 904

Preključujem mesečno vozovnico Cerklje—Kranj. — Bohinc Ciril, 905

Dne 21. maja 1958 v dopoldanskem urah se je našla otroška jopica učence 1. ali 2. razreda. — Izgubljen je bila pred trgovino Slovenija—šport. Lastnik jo dobi na GNZ Kranj, soba 20.

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO KRANJ

sprejme takoj v službo šoferja, ki stanuje v Kranju ali v neposredni bližini mesta Kranja. 895

TOVARNA USNJA »STANDARD«, Kranj

sprejme takoj USLUŽBENCA za vodenje personalne administracije;

NORMIRCA, in MEZDNEGA KNJIGOVODJO.

Pogoj: Nepopolna srednja šola s potrebno prakso v podjetju! Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe takoj, oziroma po dogovoru.

OBJAVE

ADMINISTRATIVNA SOLA V KRANJU

Z novim šolskim letom 1958/59 bo odprta v Kranju dvoletna administrativna šola.

Sprejemni izpiti za vpis v I. letnik bodo 7. in 8. junija 1958 ob 7. uri zjutraj v zgradbi Ekonomske srednje šole v Kranju, Tomšičeva 7.

Sprejemne izpite iz slovenščine in matematike bodo opravljali dijaki in dijakinje, ki so uspešno dovršili nižjo gimnazijo ali osemletko in niso starejši od 17 let ter stalno prebivajo v kranjski okraj.

Prošnji za opravljanje sprejemnega izpita je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo, rojstni list in 50 din za kolke.

RAZPIS

Komisija za uslužbenske zadeve Obč. LO Cerklje na podlagi 33. in 164. člena zakona o javnih uslužbencih razpisuje

naslednja delovna mesta v upravi Obč. LO Cerklje na Gorenjskem:

1. Referenta za gospodarstvo in komunalne zadeve — višja ali srednja strokovna izobrazba s 5 let prakse.
2. Šefa Uprave za dohodke — srednja strokovna izobrazba s 5 let prakse v finančni stroki.
3. Davčnega izterjevalca — nižja strokovna izobrazba z 2 leti prakse.
4. Administrativno moč — nižja strokovna izobrazba z administrativno šolo in nekaj prakse, ali z 2 leti prakse in znanjem strojevisja.

Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja, dokazilom o strokovnosti in življenjepisom je dostaviti najkasneje do 5. junija 1958 na Tajništvo Občinskega LO Cerklje na Gorenjskem. Komisija za uslužbenske zadeve

Prošnje sprejema ravnateljstvo do vključno 5. junija 1958. Pričetek sprejemnih izpitov bo 7. junija ob 7. uri zjutraj po razporedu, ki bo objavljen na oglasni deski. Ravnateljstvo

RAZGLAS

V zvezi z 2. členom zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 13-46/56) Občinski ljudski odbor Šk. Loka stavlja na vpogled

GRAFIČNE PRIKAZE

zazidalnih okolišev II. dela odloka za naslednje vasi in naselja: Reteče, Gorenja vas, Godešič, Pungert, Gosteče, Draga, Zminc, Bodovlje, Gabrk, Brode, Log in Visoko.

Grafične prikaze je možno pogledati vsak dan od 20. maja do 9. junija 1958 med 7. in 9. uro dop. v pisarni gradbene inšpekcije, soba št. 10, drugo nadstropje, občina Škofja Loka.

Strokovne pripombe proti grafičnim prikazom se sprejemajo do dne 15. junija 1958.

ObLO Škofja Loka

ZAPORA HUJANSKEGA MOSTU

Prebivalstvo obveščamo, da je cesta od doma JLA (Stara pošta) preko hujanskega mostu na Klanc in Huje, zaprta za ves promet zaradi del na tem mostu.

Prosimo, da upoštevate nujno zaporo in varnostne mere, ki so postavljene.

OGLED KOVAŠKEGA MUZEJA V KROPI

Kovaški muzej v Kropl je odprt od maja do oktobra vsak dan od 10. do 11.30 ure. Obiskovalcem prporočamo, da prično ogled železarskih zgodovinskih znamenitosti Kroke in Slovenske peči v Dnu, nadaljujejo z vigencem Vice in naseljem, potem pa z muzejem, umetnim kovaštvom in ev. končajo s Plamenovo tovarno (potrebno je dovoljenje). Na ta način bodo sledili zgodovinskemu razvoju.

VPIS V I. LETNIK EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE V KRANJU

Sprejemni izpiti za vpis v I. letnik bodo od 5. do 8. junija 1958.

Sprejemni izpiti lahko opravijo dijaki in dijakinje, ki so uspešno dovršili 4. razred nižje gimnazije ali popolno osemletko iz slovenskega jezika, tujega jezika in matematike.

Prošnji za polaganje sprejemnega izpita je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo, rojstni list in 50 din za kolke.

Prošnje sprejema ravnateljstvo do vključno 3. junija 1958. Pričetek izpita bo 5. junija 1958 ob 7. uri zjutraj po razporedu, ki bo objavljen na oglasni deski. Ravnateljstvo

Ravnateljstvo

RAZPRODAJA

Zaradi združitve Kmetijskih posestev Podvin - Poljče Obč. LO Radovljica bo dne 26. maja 1958 razprodaja poljedelskih strojev kakor: vsedeli (filfageret) vprežna kosilnica, kultivatorji, razne brane, plugi, okopalniki, sejalnica, elektromotorji, gnojne črpalke, slamožernice, in slinčo. Nadalje razni poljski vozovi in vseh vrst poljskega orodja in drobnega inventarja ter razna sobna in kuhinjska oprema.

Razprodaja se prične ob 8. uri zjutraj pri Kmetijskem posestvu Podvin.

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Kranj

razpisuje

na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52-644/57) mesto

direktorja

tovarne tiskanega blaga »Tiskanina« Kranj

Pogoji: višja strokovna izobrazba in najmanj 10 let prakse kot vodilni uslužbenec v večjih industrijskih podjetjih, od tega vsaj 5 let v tekstilni stroki, ali pa srednja strokovna izobrazba ter najmanj 15 let prakse na različnih strokovnih mestih v večjih industrijskih podjetjih, a od tega 10 let v tekstilni stroki.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

Kolkovano prošnje je treba poslati komisiji za razpis mest direktorjev pri ObLO Kranj v roku 15 dni od objave razpisa in priložiti potrebne dokumente.

Prošnji priložite tudi kratak življenjepis in podatke o sedanjem službovanju.

PODJETJA, USTANOVE, POTROŠNIKI

Trgovska podjetja za promet s kurivom priporočajo, da nabavite potrebne količine premoga-lignita za zimo že v času spomladanskih in poletnih mesecev. Z odlašanjem nakupa se vam bo lahko zgodilo, da v jesenskem in zimskem času vaših potreb ne bo mogoče zadovoljiti, ker podjetja nimajo prostorov za skladiščenje večjih količin premoga, tedaj pa bodo dobave rudnikov zmanjšane zaradi hitrega porasta potrošnje. — Razen tega so predvidene od meseca avgusta naprej zimske cene za premog-lignit, ki bodo večje od letnih cen. Trgovinska zbornica okraja Kranj

PRODAJA PREMOGA PO MOČNO ZNIZANIH CENAH

Trgovsko podjetje »KURIVO«, Kranj, telefon 192, priporoča vsem svojim odjemalcem nakup rjavega velenjskega lignita in karmelskega rjavega premoga že sedaj, ker imajo te vrste premoga do konca julija po zaslugi rudniških kolektivov znatno znižane cene kot v času avgust—februar.

Na zalogi imamo tudi fižolovke in paradižnikovke.

KINO

»RADIO«, Jesenice: dne 23. maja italijanski film »Ali smo ljudje ali kaplarji?« 24. in 25. maja angleški barvni film »Lepo je biti mladi.«

»PLAVŽ«, Jesenice: dne 23. maja ameriški film »Dobra zemlja«. — Od 24. do 27. maja italijanski film »Ali smo ljudje ali kaplarji?«

ZIROVNICA: dne 24. in 25. maja ameriški barvni film »Zgodba o Glennu Millerju.«

DOVJE-MOJSTRANA: 24. in 25. maja ameriški film »Dobra zemlja«. BLED: Od 23. do 26. maja ameriški barvni cinemascope film »Prišel je iz Laramije«. V petek in soboto ob 18. in 20.30. uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30. uri. — Dopoldan ob 10. uri matineja.

RADOVLJICA: 23. in 25. maja ameriški zgodovinski barvni cinemascope film »Prince Valijante«. — V petek ob 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. — V soboto, dne 24. maja, ni kino predstave zaradi akademije.

LJUBENJE: 24. in 25. maja ameriški barvni film »Rapsodija«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA«, Škofja Loka: 23. do 25. maja ameriški film »Obsojenca.«

»KRVAVIČ«, Cerklje: 25. maja francoski film »Ne umira se takos.« ob 17. in 20. uri.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek so bile na kranjskem živilskem trgu naslednje cene: ajdova moka 70 do 75, koruzna moka in koruza 40, kaša 80, ješprenj 70, krma za kokoši 35 do 40, fižol 60 do 80, proso 35 do 40, oves 25, čebulček 280, šalotka 50 do 60, orehi 80 do 90, krljci 60 do 70 din liter; krompir 10 do 12, pesa 40, rdeče korenje 10 do 50, navadno korenje 20 do 25, kislja repa 25, kislja zelje 30 do 40, solata 100 do 120, česenje 150, čebula 80 do 120, jabolka 150, med 400, skuta 90 do 100, surovo maslo 440 do 600 din kg; mleko 30, smetana 250 din liter, koleraba 10 do 20 din komad, česen 4 do 5 din komad, šopek peteršilja 10 din, sadike pa-

radičnika 8 din komad, sadike paprike 10 din komad, radič 15, špinat 25, solata berivka 15 do 20 in semenski grah 20 din merica; jajca 16 do 17 din komad, kokoši 400 do 500 din komad, hren 5 din komad, por 5 do 10 din komad.

V TRŽICU

Poročili so se: Anton Smolej, kovač in Ljuba Hrbolčić, tov. delavka Stefan Rengeo, tov. delavec in Gizela Cahuk, tkalka; Peter Ahačič, kmet in Marija Golmajer, tkalka; Lovrenc Fartek, delavec in Frančiška Roškar, predlika.

Umrli sta: Franc Vinter, upokojenec in Anton Strumbil, upokojenec.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Rodile so: Nada Cemažar, delavka — dečka; Danica Habjan, delavka — dečka; Marija Rudež, san. lebnik — dečka; Ivana Vidic, gospodinja — deklico; Francka Justin, gospodinja — dečka; Marija Novinec, gospodinja — dečka; Rozalija Jemec, gospodinja — dečka; Antonija Jagodic, statistik — deklico; Gabrijela Prosen, uslužb.

V TRŽICU

Rojeni: Andrejka Stefančič, Marjeta Černe in Janez Slatnar.

Poročili so se: Janez Slatnar, ključavničar in Slavica Ambrožič, predlika; Adolf Kokoč, tovarniški delavec in Klara Leban, tov. delavka; Franc Meglič, mizarski pomočnik in Marija Kelenc, trg. pomočnica.

Umrli so: Marija Kuhar, upokojenka; Anton Vodnik, upokojenec in Marija Kralj, rojenka Košir, zasebnica.

šport - šport - šport - šport

LETALSKA PRIREDITEV V LESCAH V SREDO, 21. MAJA

Na dan letalstva je bila na letališču v Lescah tradicionalna letalska prireditev, ki jo je Alpski letalski center pripravil ob priliki praznovanja Dneva mladosti. S tem se je začela sezona poletov, pričeli pa so tudi z letalsko šolo. Blizu 2000 šolskih otrok in odraslih je s pozornostjo in z zanimanjem spremljalo polete z letali TEO 2, z matjurjem in z YUCES 170. Nastopili so izkušeni letalci in učitelji letenja Jože Celar, Albin Novak, Jože Kus, upravnik Alpskega letalskega centra Zlatkovski Ciril in drugi. Letalci so izvedli nekaj lepih poletov in akrobacij z jadralskimi letali, ki so jih vzdignili z motorno vprego ali z vitlo. Pravo presenečenje za gledalce pa so bili skoki s padalom z višine 1000 m in manj. 20 izrebranih pionirjev iz nekaterih gorenjskih šol pa se je za nagrado lahko peljalo z letali. Na prireditvi so tekmovali tudi mladi modelarji konstruktorji, ki so preizkusili svoje modele. Nastopilo je 19 pionirjev iz različnih šol: Lipnice, Begunj, Mošenj, Lesc, Radovljice, Zirovnice in Bleda. — Vsa tekmovalca je izvedel dva leta. Tekmovali so v 3 skupinah. Z modelom A 1 P50 B je zmagal Jože Trlejš iz Begunj s časom 65 sekund, z modelom A2 je dosegel prvo mesto Janko Benedik iz Bleda s časom 480 sekund, z Gumerjakom pa je zmagal Branko Lavrenčič s časom 54 sekund. Na prireditvi so

počastili spomin člana Zveze naša izvršnega sveta Djura Salaja z enominutnim molkom. —jb

NA BLEJSKI DOBRAVI DOSLEJ NISO ZNALI IZKORISTITI VSEH MOŽNOSTI ZA RAZVOJ TELESNE VZGOJE

Delo v TVD »Partizane« — Blejska Dobrava nikakor ni bilo doselej v vsakem oziru tako kot bi moralo biti, da bi delavska in tudi kmečka mladina našla poleg telovadbe tudi športno izživiljanje in razvedrilo. Društvo je z resnim delom pričelo šele lansko leto in zato zelo občuti, kako se maščuje brezbrilnost prejšnjih let, ko ni bilo resnega vodstva. Predvsem je občutno pomanjkanje orodja in športnih pripomočkov. Telovadnice ali pa vsaj urejenega letnega telovadišča še vedno ni, kljub temu, da so bila svojčas že odobrena denarna sredstva in je bilo tudi nekaj drugih stvari že pripravljeno. Nekaj takratnih voditeljev pač ni čutilo potrebe in ni se jim ljubilo delati.

S skromnim orodjem in pripravami se zdaj društvo pripravlja na samostojni nastop na predvečer Dneva mladosti 25. maja.

S pomočjo ObLO Jesenice ter okrajne zveze »Partizane« bo treba tudi urediti vprašanje poti do sedanega letnega telovadišča, da društvena dejavnost ne bo odvisna od samovolje posameznih ljudi.

NESREČE

TRAGEDIJA NA JESENICAH

V sredo zjutraj sta postala žrtev nesrečne ljubezni 28-letni Milan Bravč, po poklicu bolničar, uslužben v Železarni Jesenice in njegovo 18-letno dekle. Bravč, ki je imel že nekaj časa ljubavno razmerje z Zorkovo, je prišel v sredo zjutraj k Zorkovim, kjer je bil na hrani, zajtrkoval. Med zaljubljenca je nastal prepir, ki je tragično končal. Bravč, doma iz Nemškega Ruta pri Tolminu, je izvelkel revolver, ustrelil Faniko Zorkovo, izučeno šiviljo, ki se je smrtno zadela takoj zgrudila. Ko je Bravč videl, kaj je storil, je ustrelil še samega sebe. Preiskava je v teku.

MED KOLESARJI

Redko se pripetijo težje prometne nesreče med kolesarji samimi, kot je bilo oni dan pred tovarno »Šešire« v Škofji Loki.

Na križišču sta trčila Vinko Kozjek in Neža Potočnik, ki je pri tem tako nesrečno padla, da ji je počila lobanja.

SAMOMOR

V ponedeljek zvečer si je vzel življenje delavec jeseniške Zelenice J. S. Z lovsko puško se je ustrelil v glavo. Kaj ga je privedlo do tega dejanja, ni znano. Govorijo pa, da je vzrok nesrečna ljubezen.

OTROCI S KOLESII

Da je tako nevarno puščati otroke s kolesom na cesto, gotovo niso mislili starši 10-letnega Marjana Golja. Ko je namreč v soboto popoldne privozil s svojim kolesom iz dvorišča na glavno cesto v

Sp. Sorici, je zavozil naravnost pod tovornjak, ki je pripeljal s Petrovega brda. Ponesrečeni ga otroka so takoj odpeljali v obojnišnico, vendar je že med potjo dolegel težkim poškodbam. K. M.

ČE NI LUČI

V sredo zvečer okrog 21. ure je motorist Alojz Čuk iz Tržiča vozil iz Ljubljane proti Tržiču in blizu Sp. Bitnja srečal dva vprežna voza zaporedoma, ki nista imela predpisane luči. Medtem ko se je Čuk prvemu izognil, se je v drugi vprežni voz zaletel, padel in si zlomil nogo. Voznika vprežnih voz, ki sta se vracala takrat iz gozda, pa trdita, da niti na motorju ponesrečenca ni bilo dobre luči.

Z MOTORJEM V OGRAJO

Motoristu P. A. iz Ljubljane je v sredo zvečer nenadoma počila zadnja guma, ko je vozil iz Ljubljane proti Škofji Loki. Zaneslo ga je v ograjo na mostu pri Trati in ga vrglo čez vozilo tako nesrečno, da je pri tem dobil poškodbe v spodnjem delu trebuha. Zena, ki je bila na zadnjem sedežu motorja, pa je ostala brez poškodb.

NIKDAR NA LEVO!

Ta prekršek je zagrešila v torek, 20. maja, dopoldne kolesarka Berta Murovec s Primskega, ko je v Kranju na Ljubljanski cesti zavila na levo stran in je tam s kolesom tudi obstala. Tako je nenadoma zaprla pot mimovozečemu tovornjaku. Šofer J. N. se je rešil tako, da je zavil v levo, pri tem trčil v ograjo in povzročil na vozilu kakih 50.000 din

BEŽNI VTISI z glasbene revije v Kranju

Glasbena revija Svobod in prosvetnih društev v območju ObL.O. Kranj, ki je bila v petek, 16. in v soboto, 17. maja v Prešernovem gledališču, je za nami. S tem nastopom pred kulturno javnostjo je bolj ali manj zaključena tudi sezona kulturno-prosvetne dejavnosti naših prosvetnih društev. Ne bilo bi pa

dovolj, če bi se s tema površni- ma ugotovitvama zadovoljili. S tem bi namreč to pomembno kulturno prireditve zgolj kronistično zabeležili. Prav odtod izvira zadrega; nedvomno bi se v koži recenzenta, ki razmišlja o prireditvi, bolje počutil, vsekakor bolje kot pisec, ki mora svoja zapažanja, ki jih je zabeležil na prireditvi, omejiti v nekritičnem pisanju razširjenega poročila.

Vsakršno kritiziranje nastopa posameznih sekcij bi bilo neumestno in celo krivično, kajti smoter revije ni bil medsebojno tekmovanje prosvetnih društev, temveč je služil zgolj kot prikaz hotenj, naporov in končnih uspehov, ki so jih zabeležile nastopajoče skupine s svojim delom.

Revija je bila razdeljena na

два dela: petek je bil posvečen petim instrumentalnim sestavam in baletu, v soboto pa je nastopilo 10 vokalnih ansamblov.

Vse nastopajoče skupine so doslej večji ali manjši uspeh, prišlo pa je tudi do nekaterih spodsrljajev, ki so neposredno vplivali tudi na kvaliteto in ki bi jih morda pri bodočih nastopih le kazalo upoštevati.

Vzemimo za primer ženski pevski zbor KUD "Straža" iz Oljševeka. Ker je zbor izvajal pesmi brez dirigenta in brez predhodnega intoniranja, je prišlo pri eni izmed pesmi do mučne disharmonije, iz katere se zbor ni mogel iztrgati vse do konca napeva. Takšno petje brez intonacije je ogrozilo celo absolutne posluhe.

Ob tej priliki je kulturna kronika zabeležila še en pomemben

dogodek, ki ga ne kaže prezreti. Kranjsko občinstvo se je to pot, če odmislimo nastop v radijski oddaji, prvič srečalo z novim vokalnim kvintetom, ki bo poslej nastopal pod imenom "Kranjčani". Čeprav obstoja kvintet šele pol leta, je dosegel presenetljivo kvaliteto. Vse kaže, da je dobil v njem renomirani Gorenjski vokalni kvintet močnega tekmeča.

Ob zaključku poročila še skromna misel. Kljub temu, da je občinstvo sledilo programu revije kritično, ni bilo slišati posebnih pripomb, ki bi jemale nastopu posameznih skupin cenno. Nasprotno — nastopajoči so prejel priznanje, vredno njihovih nesebičnih naporov pri opravljanju kulturno-prosvetnega poslanstva.

večje veljave, če bi je njen partner, zbor in orkester glasovno ne zadušili.

Premiera 20. aprila in vse dosedanje reprize so navdušile občinstvo, ki je ob vsaki predstavi dvorano zasedlo do kraja, kar je v veliko priznanje vsem nastopajočim, ki so se res potrudili. Če upoštevamo, da Javornik nima pevcev-solistov, niti stalnega orkestra, da je bilo precej igralcev prvič na odru, da je oder za operete neprikladen itd., zaslužijo nastopajoči v "Hmeljski princesi" vse priznanje. Če je danes zdravo poudarjati, "da je denar sveta vladar", in če je opereta tekstualno za današnje odre primerna, pa je vprašanje zase. Ker je delo instrumentalno kot vokalno zelo prijetno, bi bilo mogoče primerne besedilo vsaj v nekaterih ekstremih popraviti. Če bi se s tem strinjali avtor, Radovan Gobec, ki bi tako podprl uprizorjanje operete, je pa zopet drugo vprašanje. V krajih, kjer je uprizorjanje operete že tradicionalnega značaja, kot je to n. pr. na Javorniku, bi morda res ne bilo prav, če bi naenkrat povsem prenehali z njimi. Poskrbeti pa je treba, da drugo društveno delo na račun operete ne bo trpelo in da se tekst prilagodi današnjim časom.

Javorniški Svobodaši uprizorili opereto „Hmeljska princesa“

Kulturno-repertoarna politika čijo za opereto, naj bi na njen račun ne trpelo ostalo delo. Vendar naj tudi operete temeljito naštudirajo, da bo delo sicer lahkotno pevsko-glasbeno in besedno vsebino vsaj v podajanju kvalitetno. S tem nikakor ne mislimo, da javorniški svobodaši "Hmeljske princese" niso podali v njim ustreznih kvaliteten ravni.

Polde Mejaš je kot glasbeni vodja in dirigent vložil v študij ogromno truda, saj je naštudiral solistične točke, zbor in orkester. Žal ni imel na razpolago primernih solistov, pa tudi iz "ad hoc" sestavljenega orkestra ni mogel ustvariti tega, kar je želel. Režiser Matevž Kalan je imel težko delo, ker je oder za opereto premajhen in ker je bilo mnogo igralcev-pevcev prvič na odru. Mnogo je pripomogel k predstavi tudi Jaka Torkar z osnutkom scene, ki sta jo izdelala Jože Kambič in Ivan Blažič. Med solisti je bila vsekakor najboljša Breda Bidovčeva v vlogi hmeljske princeze Darinke. Simpatičen je bil tudi njen partner Anton Koselj, vendar se glasovno Darinka s svojim čustvenim in Branko s močnim, v nekaterih primerih pa celo premočnim glasom, nista ujemala. S svojim lepim liričnim glasom bi prišla Darinka do še

V okviru Mladinskega festivala na Jesenicah dvoje zanimivih slikarskih razstav

V soboto, 10. maja je bila v okviru VII. Mladinskega festivala na Jesenicah otvoritev pionirske slikarske razstave. Razstavljali so pionirji obeh jeseniških osemletk in pionirskega slikarskega krožka, ki deluje v okviru jeseniške Ljudske knjižnice. 26 mladih slikarjev je razstavilo 54 slik, ki so s svojo pestro tematiko, s temperamentno barvitostjo in z iskreno otroško doživetostjo pritegnile slehernega obiskovalca. Med mnogimi talenti, ki razstavljajo, se posebno odlikujeta Zorko Branko in Boni Čeh, saj imajo njune slike že določen osebnostni pečat, ki priča o zavestnem pristopu k likovnemu oblikovanju. Razstava je bila deležna s strani obiskovalcev tolikšne pozornosti, kot še nobena doslej. O tem pričajo tudi številne izjave v knjigi vtisov, ki so si v nečem edine: čimveč takih in podobnih razstav, še več vzgajanja naše mladine s plemenitim likovnim ustvarjanjem. Uspeh razstave je lopo in vzpodbudno priznanje mladim slikarjem, pa tudi njihovim pedagogom, predvsem tov. prof. Pavlu Pirihu in tov. Joži Bediču.

Prav tako v okviru Mladinskega festivala je bila v ponedeljek, 19. maja otvoritev razstave slikarskih del 23-letnega trgovskega pomočnika Jože Maleja s Slovenskega Javornika. Razstava je že za Javornik sam pomemben

kulturni dogodek, saj je ena prvih slikarskih razstav mladega domačina sploh. Jože Malej se je resno in zavzeto začel baviti s slikanjem šele pred dvema leti, čeprav je zmerom rad slikal. Razstavlja 31 olj, ki pričajo o njegovem talentu, čeprav še nima osebnega prijema in razčiščene tehnike. Nekoliko preveč je še pod vplivom kopiranja, vendar nekaj slik, kot so "Mak", "Tlhožitje" in "Kranjska gora" pričajo, da je že na poti k lastnemu izrazu in bolj dovršenemu tehničnemu oblikovanju. Mladost in marljivost sta njegova zaveznika. Njegova prva razstava je porok, da bo svoj talent lahko razvil v kvalitetenega slikarja - amaterja.

In za konec še dvoje majhnih toda aktualnih vprašanj. — Kje so bili na otvoritvah obeh razstav predstavniki jeseniških prosvetnih in kulturnih forumov, in ali Društvo prijateljev mladine taki dogodki ne zanimajo? Res je, da vsi ne morejo priti, toda vsi tudi manjkati ne bi smeli. In še: kdaj bomo začeli razmišljati o ureditvi vsaj skromnega, toda primerne prostora na Jesenicah za razstave sploh? Čas bi bil in tudi dolžni smo, če ne drugim, pa mlademu rodu, da se bo lažje razvijal in uveljavil s svojim plemenitim umetniškim ustvarjanjem.

filmi, ki jih gledamo

PROTI PRIČAM

Dve stvari sta, ki dajeta ameriškega filmu v črno-beli tehniki "Proti pričam", posebno mikavnost. To sta izvorna tematika in odlična igra Edwarda G. Robinsona, Ginger Rogers in še nekaterih igralcev. — Zgodba je pisana na temo kriminalk z vsemi značilnostmi, ki dajejo ameriškim filmom tega žanra svojstveno noto. To pa je zgolj osnova, ki služi scenaristu kot izhodišče za dokaj nenavadno, psihološko poglobljeno filmsko zgodbo.

Zasnova in dramaturška gradnja zgodbe sta zelo preprosta, prizori sledo drug drugemu v premočnem zaporedju brez kakršnihkoli zapletov, ki bi delali pripoved zamožano. Vodilna misel: ali bo dekletu, ki je svoj čas začelo v gangsterske vrste, z resničnim pričevanjem pred sodiščem potrdilo vrsto osumljenj in obtožb, ki bremene šefa gangsterske tolpe? Ali bo ta človek, ki je znal spretno zabrisati sleherni sled za svojimi zločini, dobil ameriško državljanstvo? Ali sta strah pred tolpo ubijalec in od tod izvirajoč egoizem, dekletovo osebnost toliko izmalila, da bo pričevanje odklonila in pohodila svoja etična in moralna načela? Kakšna in kolikšna so sploh ta načela pri dekletu, ki se je nekoč udinjala gangsterjem? V razpletu filma pa je utajena zaključna misel: v vsakem človeku je nekaj dobrega!

Osebnost tega dekleta je s finim občutkom za psihološke odtiske, z briljantnim glasovnim registrom ter impresivno mimiko upodobila Ginger Rogers. — Film zares zasluži vso pozornost.

GORA

je ameriški barvni visticion film, ki ga je po scenariju Ronalda MacDougalla posnel znani režiser Edward Dmytryk. — Napak bi trdili, da je glavna privlačnost filma vzpon na goro, čeprav ne gre filmu očitati, da prizori niso grozljivi in napeti. Posnetki so čudoviti, ne zavoljo barv, imeveč zaradi zornih kotov kamere, s katerimi dosega snemalec nedosegljive učinke. Manj pohvalno pa bi se lahko izrazili o scenariju, ki ni napisan posebno spretno; morda je temu kriva tema, ki je zavedla scenarista v razburljivo pripovedovanje o večnem ledu in navpičnih stenah gorskih velikánov, ki pa jih humanost — ljubezen do bližnjega le premaga. Pri tem filmu pa pridemo v navskrižje s starim preizkušenim pravilom, da se ngramreč iz slabega scenarija ne more roditi dober film. In vendar gledamo dober film! Kje je torej zasluga, da je temu tako? Vsa veličina filma je v nedosegljivi igri Spencer Tracyja. Upravičeno smemo trditi, da bi film brez tega igralca zdrsnil pod nivo povprečnih, vendar tehnično spretno izdelanih pustolovskih filmov.

S slikarske razstave v Kranju

Upodobljena mladost

Tudi Mestni muzej v Kranju je prilagodil tokratno slikarsko razstavo praznovanju Dneva mladosti in se s tem uvrstil med tiste prireditelje, ki so dali prireditvi s svojo smotrno program-

Čeprav so z razstavljenim gradivom (barvne reprodukcije) zastopani najpomembnejši predstavniki likovne umetnosti, ki so v program svojih ustvarjanj zajeli tudi upodabljanje mladi-

PICASSO: ARTISTA S PSOM (gvaš, 1905)

sko politiko, če smemo tako reči, še trajnejšo vrednost: pouk s prikazom mladosti, kakršno so mojstri čopica upodabljali in ji dali s tem v zgodovini upodabljanja umetnosti pomembno mesto. Se določneje povedano: tokratna razstava je prikaz mladega človeka v posameznih obdobjih začeti z renesanso, ne glede na družbeno diferenciacijo, ki je dajala družbenim razmeram v posameznih dobah pečat svojiskosti. Prireditelj je pri izboru razstavne materiala predvsem upošteval načelo: predvsem upošteval načelo: otrok je otrok, ne glede na družbene sloje, iz katerih izvira.

ne, je razstava vendarle malce pomanjkljiva. Navzlic ugotovitvi pa bodo kranjski ljubitelji likovne umetnosti vendarle dobili dovolj izrpen vpogled v to plat likovne ustvarjalnosti. Na razstavi srečamo dela naslednjih mojstrov: Botticelli, Dürer, Caravaggio, Rubens, F. Hals, G. de la Tour, A. van Dyck, D. Velasquez, A. Modigliani, Picasso, P. Klee, A. Anker, F. Goya, G. Tiepolo, A. Watteau, Rembrandt, J. Vermeer, J. Steen, O. Gentileschi.

Razstava bo odprta do 26. maja.

Z RAZSTAVE V MESTNEM MUZEJU V KRANJU

I. razstava muzejskih predmetov iz zbirke gorenjskih ljubiteljev, ki polni gornje prostore Mestnega muzeja v Kranju, je vzbudila pri kranjskem občinstvu dokajšnjo pozornost. Med razstavljenim gradivom predstavlja pravo redkost Petkov-

škova slika "Perice" (olje), ki je hkrati eno njegovih najpomembnejših del. — Jože Petkovšek (1861—1898) je realist s čustveno poglobitvijo in bogatimi razpoloženskimi vrednotami; zaradi prodirnega, iskrenega izraza njegove podoba še danes živa.

družinski pomenki

„Punčka zlata, obisk imaš!“

Nedelja v bolnišnici... Mali bolniki na otroškem oddelku živahno čebeljajo o vsem mogočem. Tudi štiriletna Tanja je med njimi. Vesela je, ker ji je zdravnik obljubil, da bo čez tri dni že lahko šla domov. Sicer pa se tudi v novi družbi ne počuti slabo, posebno še zdaj, ko je okrevala. Z Metko in Vido se vsak dan pogovarja o svojih punčkah. Včasih rada tudi zapoje, toda le tedaj, ko sestre Nade ni v službi. Pred dnevi jih je slišala zaradi tega. Ta sestra je z otroki vedno groba in Tanja je dobila celo zausnico, ko je po nesreči zljala juho.

„Neroda, saj nisi doma,“ jo je ozmerjala sestra Nada in v tistem trenutku je že priletela klofuta. Tanja je jokala. Čutila je, da ji dela krivico. Od tistega dne vedno s strahom pričakuje, kdaj bo stopila v sobo neprijazna negovalka, ki je nihče od malih bolnikov ne mara. Vse druge sestre so prijazne in se rade pogovarjajo z otroki. Celo pravljice jim pripovedujejo ob večerih, če utegnejo, seveda.

Negovalka Nada pa ni vedno in z vsemi tako neprijazna. Zna biti sladka ko med, toda le tedaj, ko vidi, da se ji to izplača.

Tisto nedeljo je prišel na obisk v bolnišnico Tanjin oče. Dežurno službo je imela sestra Nada. Vljudno se je pozanimal, kako je s hčerko, nakar mu je ona prijazno pojasnjevala, kako „uboga“ je bila Tanja in da se je dobro pozdravila.

„To je najbolj pridna deklica v sobi 13, zato jo imam nadvse rada,“ je dejala.

„Bi jo lahko za trenutek videl?“

„Obiski sicer niso dovoljeni, toda, ker je Tanja pametna in ne bo jokala, jo bom pripeljala za kratek čas sem.“

„Zelo hvaležen vam bom za vašo prizadevnost.“

„Ni vredno besedi. Tudi jaz imam hčerke, zato vem, kako težko prebijem en sam dan brez nje,“ je skoraj žalostno odgovorila Nada. Takoj za tem je odhitela v sobo 13 po Tanjo.

„Punčka zlata, obisk imaš!“ je glasno dejala deklici, ko jo je za roko pripeljala po hodniku k očetu. Nato se je za 10 minut „diskretno“ odstranila.

Tanja v tem kratkem času očetu ni upala povedati, kako grobo ravna ta sestra z njo, zato ji je oče ob slovesu naročil, naj jo vedno uboga.

Negovalka Nada se je nato še precej časa pogovarjala z njim. Pred odhodom ji je Tanjin oče poklonil petstotak in zavoj pomoranč za njeno hčerko. „Tanja bo šla tako kmalu domov, pa jih ne bo toliko pojedla,“ je dejal. Čutil je, da se mora prijazni in ustre-

ljivi negovalki nekako oddolžiti za njeno „materinsko“ skrb do Tanje.

Ker je negovalka Nada s starši, strici in tetami malih bolnikov od vseh sester najbolj sladka, je v njen žep najpogosteje padel kak stotak. V pogovoru z njimi nikoli ne pozabi omeniti svoje hčerke, za katero ji v resnici ni dosti mar. Ta nezakonska deklica živi pri rejnici nekje na deželi. Mati jo obišče zelo poredko. Mnogo bolj kot hčerka je Nadi pri srcu 2-letni sinček, prav tako nezakonski. Tudi njega ima v reji, vendar plačuje zanj več preživnine. Godi se mu bolje kot deklici. Rdečelichen je in okrogel, njegova sestra pa bleda in slabotna. Mati kljub temu prinaša razne priboljške samo njemu. Morda zato, ker pričakuje, da se bo potem njen poročen ljubček raje ločil in oženil z njo? Toda „njemu“ je predvsem za denar — za njen denar — ki ga skupaj zapravita po lokalih.

In ta mati je otroška negovalka. Do tega poklica nikdar ni čutila posebne veselja, toda, ker je bila zanj razpisana štipendija, je izkoristila priložnost in si pridobila kvalifikacijo.

Kdaj postrežemo s solatami

S solatami prijetno dopolnjujemo kosila in večerje, včasih pa jih serviramo celo za dopoldanske in vopoldanske malice. Posebno poleti je solata zelo velika, tako da je lahko za teden in še dalje na mizi druga ali drugače pripravljena solata.

Na mizo jo damo začetno ali kot glavno jed ali pa za zaključek obeda.

Za utrujene ljudi in za tiste, ki nimajo teka, je solata kot začetna jed pravo osvežilo. Pa tudi za debele je priporočljivo, da potolažijo z njo prvo lakoto, ker solata ne redi, če ni preveč zabeljena.

Razne sestavljene solate pa so dovolj izdatne, da jih lahko damo za večerjo na mizo kot samostojno jed, tako na primer mešanica iz fižolovega stročja, paradižnika, paprike in jajc ali mesnih kuhanih, oziroma pečenih ostankov.

Pri nas je navada, da jemo solato vzporedno z ostalimi jedmi, oziroma za njimi. Koristneje pa je, da solato prenesemo na začetek obrokov.

Vse zelene solate: glavnote, travke, motovilec, špinaca, zelje itd. dajejo našemu telesu mnogo vitaminov, rudniških soli in listno zelenilo, ki je važno za tvorbo krvi.

Druga skupina povrtnine, ki jo uporabljamo kot solato, so gomolji, korenine in korenike pese, redkvice, hrena, korenja itd. Skoraj vse te rastline lahko

uživamo surove ali pa jih tudi kuhamo in pripravimo v solati. Oskrbujemo nas z vitamini in rudniškimi snovmi.

V tretjo skupino štejemo plodove, ki jih uživamo kot solate, in sicer: paradižnik, papriko, kumare, strožji fižol, buče, grah itd. Posebno paprika in paradižnik se odlikujeta z veliko količino vitaminov.

Solatnih listov ne namakamo, ampak jih na hitro operemo. Peremo le cele zelene liste in jih šele potem poljubno zrežemo.

Mladih gomoljev in korenov, ki jih uporabljamo za solate, ne lupimo, ampak jih samo dobro umijemo s krtačico, starejše pa le tanko ostrgamo.

Praktični nasveti

Pecivo ostane dalj časa sveže, če v posodo, kjer ga hranimo, denemo nekaj jabolčnih rezin. V času, ko jabolk ni, uporabljamo rezine dobro umitega surovega krompirja.

Ali: Pecivo hranimo v večjem loncu ali v globoki skledi, katero dobro pokrijemo ali zavezemo s čistim prtičem.

Pokrivalca za kozarce napravimo lahko same. Iz polivinila izrežemo različno velike kroge in jim na rob prišlijemo ozko elastiko, ki je krajša od krogevega oboda; polivinil z elastiko tudi naberemo. Taka pokrivalca denemo lahko na razne posode z živili, kot n. pr. na mleko, marmelado, maščobe.

Okna se bodo lesketala

Ce je okensko steklo zelo umazano (od prahu, dima, od muh itd.) ga najprej obrišemo z vlažno krpo, takoj zatem raztopite malo bele krede v vodi. V raztopino namočite krpo ter obrišite steklo. Zatem ga je treba samo še ponovno obrisati s suho krpo. Če so še ostali madeži, jih očistite z vodo, v kateri je nekaj kapljic amoniaka. Steklo se bo bolj lesketalo, če ga boste po čiščenju obrisali s krpo, namočeno v alkoholu ali špirtu.

Ce ne utegnete oken dolgo čistiti, operite steklo s toplo vodo, v katero ste na liter vode dali žlico boraksa. Seveda morate prej obrisati prah. Okensko steklo je najbolje čistiti, kadar ni sonca.

Se veliko hitreje boste steklo očistili s kepo papirja (najbolje časopisnega) namočeno v špirtu. Mastne madeže boste odstranili, če jih boste očistili s kosčkom narezane čebule. Okenska stekla, ki so izgubila sijaj in postala motna, je treba čistiti s krpo namočeno v kisu, zatem pa obrisati s kosčkom jelenjega usnja.

Hrapava stekla čistimo s klorno kislino, raztopljeno v vodi. Razmerje med vodo in kislino mora biti 8:1. Stekla čistimo s ščetko, namočeno v tej raztopini, zatem pa jih operemo s čisto vodo. Naposled jih je treba obrisati z jelenjim usnjem ali mehko krpo.

Lepa in praktična bluz iz blaga z biedermeierskim vzorcem

V skrbno urejeni obleki vam v družbi ne bo nerodno

Za novo obleko potrebujemo precej denarja in da ne bo ta denar vržen proč, moramo gledati, da vsako obleko čim dalj nosimo in to tako, kot se kulturnemu človeku spodobi.

Le v lepi, čisti obleki se bomo dobro počutili. Da pa bo ostala obleka kar najdalj lepo ohranjena, moramo z njo tudi primerno ravnati. Obleki je potrebna posebna nega, na kar vse preveč radi pozabljamo. Tudi ni prav, da v nekaterih družinah prepuščajo skrb zanjo le gospodinj, ki se mora potem sama mučiti s čiščenjem madežev in pranjem. Na svoje oblačilo mora vsakdo misliti sam. Ni sicer treba, da postanemo sužnji obleke in se ne upamo sproščeno vesti, prav tako pa ni potrebno, da bi se po prijetnem večeru v veseli družbi ali na izletu morali posloviti od lepe obleke.

Marsikdaj je to ali ono dekle v zadregi, ker je njeno krilo polno madežev, bluz pa bolj siva kot bela. Včasih je temu vzrok neznanje, včasih pa tudi površnost. Jasno je, da dekle, ki ji ni mar, kakšna je njena obleka, ne bo nikdar dobra gospodinja in mati. Če na obleki se ji vidi, da ne bo varčna in tudi ne najbolj snažna.

Umazanija in prah, ki se nabira na obleki, ni samo nepriljavna na pogled ampak uničuje tudi blago. Prah obleko razjeda, različni madeži, predvsem mastni, pa privabljajo mrčes.

Za obleko je važno to, kako jo odložimo. Za vrhno obleko moramo imeti primerne obešalnike, kamor jo po uporabi obesimo in prezračimo. Očistiti jo moramo sproti. Najprej odstranimo grobo nesnago. Sveže madeže laže očistimo, medtem ko zastarelih večkrat sploh ne moremo. Mokra obleko pred čiščenjem popolnoma posušimo. Suhe blatne madeže potem zmanemo in jih tako z lahkoto odstranimo. Pri rednem čiščenju obleko najprej dobro stresemo in nato šele skrtačimo. Ščetke ne smejo biti grobe, ker razcefrajo vlakna in s tem poškodujejo blago. Boljše so gumijaste gobice.

Ce bomo z obleko pravilno ravnali in skrbeli, da bo visela v omari vedno očiščena, si bomo prihranili jezo pred oblačenjem in tudi obleka bo dalj časa kakor nova.

Tilka Jesenk

Moda za naše najmlajše

TUDI OTROCI SO RADI LEPO OBLEČENI. NA SLIKI SO TRIJE LJUBKI PRALNI MODELI ZA IGRO NA TOPLEM MAJSKEM SONCU

RECEPTI

JEDILNIK

KOSILO:
Fižolova juha
Pire krompir
Redkvice v omaki
Ocvrte kruhove rezine
VEČERJA:
Jogurt
Kruh s sardelnim maslom

Kosilo: fižolova juha, zrnat fižol namoči prejšnji dan in ga naslednjega dne skuha v slani vodi. Skuhanega pretači in zlij v mrzlo vodo. Dodaj sesekljan peteršilj, dva stroka strtega česna, medtem napravi blede prežganje. Razredči ga z mrzlo vodo in zlij v juho. Kuhaj še tako dolgo, da se zgosti. Če je juha preredka, dodaj še pest riža ali testenih polžkov.

Redkvice v omaki. Mesečne redkvice očisti in operi. Cele kuhaj v slanem kropu (v čisto malo vode). Skuhane sesekljaj in delaj kot pri špinaci.

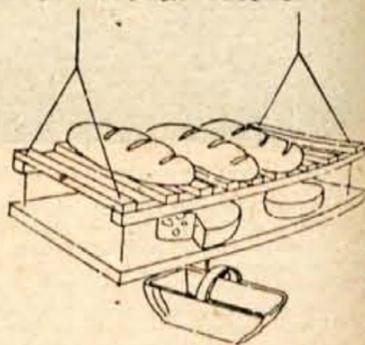
Ocvrte kruhove rezine. Bel kruh razreži na prst debele kose. Namочи jih najprej v mleku, ki si ga sladkala in nato v celem stepenem jajcu. Ocvri jih na vroči masti in še vroče potresi s sladkorno moko.

Večerja: jogurt, kruh s sardelnim maslom.

Sardelno maslo. Surovo maslo penasto vmešamo. Nato dodamo konzervirane sardele, ki smo jim poprej odstranili hebenico. Seveda morajo biti prav drobno sesekljane. Vse skupaj zmešaj in namažeš kruh. Če nimaš sardel, uporabi n. pr. drobnjak, peteršilj ali mesečno redkvico.

Kruh bo ostal svež...

Kruh se prav dobro ohrani na viseči polici, pritrjeni na stropu v hladni shrambi. Tako je varen pred mrčesom in ne splezni hitro, ker ima dovolj zraka. Še bolj je zavarovan v viseči zamreženi omarici. Preden denemo kruh v shrambo, ga moramo dobro ohladiti.

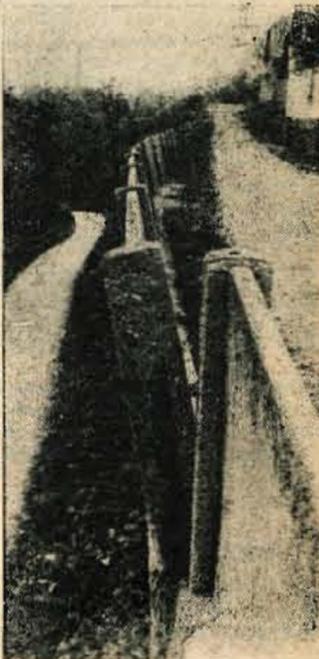
PRED DNEVOM MLADOSTI

Iz malega raste veliko...

BETONSKA OGRAJA OGRŌZA PEŠCE

«Doklej še?» se vprašujejo prebivalci Kalvarije v Kranju, ko gledajo betonsko ograjo nad potjo — bližnjico, ki povezuje to četrt z mestom. Del te ograje se je začel lani jeseni nagibati in grozi, da se bo zdaj zdaj porušil. Kdaj bo to? Morda že jutri.

tri, morda ob prvem obilnem deževju, ko razmeščana tla ne bodo več nudila temelju ograje dovolj trdne opore. In še nekaj! Ljudje, ki se poslužujejo poti pod to ograjo, se vznemirjeni ozirajo kvišku, saj nihče ne ve, kdaj bo graja zgrmela nizdol. — Da le ne bi bilo tkarat, ko je promet na tej poti najživljnejši!

JARKI PA TAKI!

Če se boste mudili na cesti, ki vodi od kokrškega mosta proti Primskovemu v Kranju, si oglejte oba občestna jarka. Eden je lepo očiščen, brez ruše in od-

padkov, medtem ko je drugi na moč zanemarjen in služi tudi kot nekakšno smetišče. Prav bi bilo, če bi v bodoče tudi temu jarku posvetili malo več pozornosti, saj pogled nanj ni posebej razveseljiv. Navsezadnje tudi ne smemo pozabljati, da je Kranj turistično mesto in da je prav ta cesta magistrala, ki veže naš kraj preko Jezerskega z Avstrijo.

BOLJE NIČI

V Brilofu je tabla, ki naj opozarja in vabi mimoidoče v kranjski hotel »Evropa«. Toda zob časa jo je že razjedel. Vprašamo se, na kaj sedaj taka tabla opozarja — na solidno potrebo in udobnost ali pa morda na malomarnost!

«SEDAJ PA NA DELO!»

Iz tesne sobice je odšlo na dvorišče vseh osem članov odbora — Milena Rebolj, Vladimir Torkar, Marko Ribnikar, Zmago Mavrič, Nataša Hafner, predsednik, tajnica in blagajnik. Na dvorišču so jih čakali še drugi otroci.

«Vsi v vrsto!» je zaklical predsednik. «Treba je pobrati smeti.» Mlada telesca so se sklonila in prstki so grebli po tleh ter pobirali smeti. Ko bodo uredili dvorišče bodo začeli s kakšnim drugim delom — radi bi tudi gredo, da bi uredili vrt in... mnogo stvari bi še radi.

«Moramo delati, sicer nas bodo zamenjali...» Te besede so mi dolgo zvenele v ušesih. Torej se že vsi ti najmlajši zavedajo svoje naloge, zavedajo se, kakšna je vloga mladih upravljalcev, zavedajo se dolžnosti do ostalih, ki so jih izvolili. Tem mladim ljudem nikoli ne bo tuje delavsko in družbeno upravljanje. Kasneje, čez nekaj let, verjetno v hišnem svetu Pokojninskega zavoda nikoli ne bo problema pri sestavljanju hišnega sveta in pritožb, da v hišnem svetu ni mladine. Lj.

Dve novi ambulanti na Jesenicah

Z ukinitvijo privatne zdravniške prakse bo zdravstvena služba na Jesenicah pridobila nove prostore. Za zdaj pripravljajo uprava Zdravstvenega doma ureditev šolske ambulante, ki bo v neposredni bližini šole; v drugi ordinaciji pa bodo pripravili stalno športno ambulanto.

Seveda pa se ob teh lepih načrtih pojavlja standardno vprašanje: finančna sredstva. ObLO ni mogel dati v celoti vsote, ki jo ZD potrebuje za preventivno službo. Zaradi tega je sicer nastala nevarnost, da bi morali marsikaj črtati iz programa; vendar v Zdravstvenem domu le upajo, da bodo nekako zvozili mimo vseh ovir in preventivno službo ne le obdržali na dosedanjih ravni, temveč jo še izboljšali. Ze s prispevkom sosednih občin, na katere se razteza preventivna jeseniškega ZD, bodo rešeni nekateri problemi; ostalo pa bo še vedno nekaj milijonov dinarjev primanjkljaja.

Ob tem iskanju sredstev je pač treba podpreti predlog, naj se ukine stalna dežurna služba v čakalnici za matere z otroki na jeseniški železniški postaji. V Kranju so to že storili. Na vožnji z vlakom so matere z otroki prepuščene same sebi precej dalj časa, kakor pa bodo v čakalnici, kjer jim sedaj dežurne uslužbenke delajo družbo.

V KRANJSKI OBČINI 2394 DELAVCEV VCLANJENIH V SZDL

Po podatkih osnovnih organizacij SZDL v kranjski občini na dan 31. marca 1958 je več vedno 5932 volivcev ali 22% nevlčanjenih v organizacijo SZDL. Zanimivo je, da je med temi nevlčanjenimi največ mladine do 25. leta, in sicer kar 25,3%, za tem ljudi nad 60 let — 15,1%, od 25. do 30. leta jih je 11,7%, od 30. do 35. leta 7,9%, od 55. do 60. leta 8,2%, od 50. do 55. leta 8%, od 35 do 40 leta 7,4%, od 45. do 50. leta 7,4% in od 40. do 45. leta 418 volivcev ali 7,2%. Med nevlčanji je največ delavcev — 2394 ali 42%, 7,4% je uslužbencev, 23,3% kmetov, 1,9% obrtnikov in ostalih 25,3%. Med nevlčanjenimi volivci je 3184 žena ali 54%.

kaznovati... Vsi so hoteli govoriti in povedati, da mora biti njihova mlada družina enotna, da ne potrebujejo takih, ki omalovažujejo njihovo delo, ki ne razumejo njihovih naporov, vloge njihovega organa.

«Tovariš predsednik,» se je obrnil mladi predsednik Janez k starejšemu predsedniku hišnega sveta, «boste sprejeli naš sklep, da se take, ki nam namenoma nagajajo, kaznuje z desetimi dinarji?» Predsednik hišnega sveta Alojz Podgoršek in tajnica Slavka Miklavčič kolikor le moreta pomagata mladim, spremljata njihovo delo in jih vzpodbujata. Nedvomno je vse to tudi rezultat dela in prizadevanja starejših, predvsem članov hišnega sveta. Tovariš Podgoršek pravi, da njihov svet dobro dela, redno se sestajajo, sklepajo in odločajo, le — denarja je premalo. Če bi bilo tega več, bi bilo delo prav gotovo uspešnejše. «Moralni smo nekaj storiti,» je dejala tovarišica Miklavčičeva. «Otroci so bili tako razposajeni, da jih nisimo mogli nikakor več ukrotiti. V našem poslopju je namreč okoli 60 malih »razgrajalcev« — pionirjev, potem si pa lahko

VLADIMIR PIRC: »Z denarjem, ki ga bomo prihranili, bomo odšli na izlet.«

predstavljate, kako je bilo. Hoteli smo na prvi seji hišnega sveta razpravljati o ustanovitvi pionirskega hišnega sveta, da bi otroke zainteresirali za stvari, kjer bi se hkrati razvedrili, marsikaj naučili, razen tega pa znali ceniti delo starejših.»

«Toda mi smo jih prehiteli, ustanovili smo hišni svet, preden so imeli oni sejo,» je posegel v besedo mladi predsednik.

KAJ JE HIŠNI SVET?

«Dobro, tovariš predsednik, pa nam povej kaj je sploh hišni svet?» Pričakovala sem, da ga bo moje vprašanje zmedlo, da morda delajo to po naročilu starejših in se pri tem ne zavedajo, kaj je pravi pomen hišni svet. Toda ni bilo tako.

«Hišni svet, hišni svet,» je pričel počasi, premišljeno, toda brez vsake zadrege, »hišni svet to je nekakšen zbor stanovalcev, ki skrbijo za red in čistočo, sklepajo o raznih stvareh, ki se tičejo vseh stanovalcev...»

«Torej ste si tudi že vi sestavili svoj delovni načrt?»

«Seveda. Skrbeli bomo tudi za red in čistočo in tudi sklepali bomo. Predlagali bomo starejšemu hišnemu svetu, da bi nam asfaltiral dvorišče.»

«Smo namreč navdušeni športniki,» je pripovedoval najstarejši član hišnega sveta, dvanaestletni Vladimir Pirc, ki je hkrati tudi blagajnik. «Radi bi igrali hokej pozimi, poleti pa druge igre.»

«Dobro, pa mi povej, tovariš blagajnik, zakaj so tebe izvolili, saj vendar nimate nič denarja?» «Seveda ga imamo — točno 1640 dinarjev. S tem denarjem bomo šli vsi na izlet. Denar dobimo z igranjem, ki jih priredimo na dvorišču, in s podobnim delom.»

urejujejo si prostor za šport... Pravijo, da mora biti tako urejeno kot se nikoli. Spomnili so se celo na to, da bi opravičali vsa dela hišnice!

ALJOŠA BALDERMAN: »Sedaj ko ste me slikali, me bodo še bolj poznali. Se bolj me bodo klicali za tajnico.«

«Pred dnevi smo lovili tudi podgano, pa nam je tedaj ušla, toda brez skrbi, jo bomo že našli — moramo jo, saj vemo, v katerem stopnišču se skriva.»

Človek se jim lahko samo presenečen čudi.

«Toda,» oči so se uprle v resen obraz predsednika Janeza, »nekateri nekoliko starejši od nas nam še nagajajo, verjetno zato, ker nam zavidajo.» «Da, trije so taki,» je pristavila Aljoša Baldermanova, ki je tajnica mladega hišnega sveta. «Smetijo nam prav tedaj, ko imamo že pospravljeno.» «Toda — te bomo morali nekako prevzgojiti.» «Morda jih bo treba tudi

«Izvolili smo odbor, potem pa še predsednika, tajnika in blagajnika.»

«Kako ste pa volili?» «Tako kot je treba,» je skoro malce užaljeno pojasnil mladi predsednik hišnega sveta, Janez Pogačnik. «Sestavili smo namreč kandidatno listo in potem volili. Končno smo na sestanku odbora izbrali še predsednika, tajnika in blagajnika.»

Volivci so z nami, upam, zadovoljni, saj so nas sami izvolili. Seveda imamo sedaj mnogo dolžnosti,» je resno pristavil, kajti, če ne bomo delali, nas bodo zamenjali še pred letom dni.»

Tega se mladi upravljalci najbolj bojajo.

STARŠI NIMAJO VEČ TOLIKO SKRBI

V mali sobici so se zbrali člani odborniki mladega hišnega sveta. Osem jih je bilo. Eden — Edi Resman — je še manjkal, ker je bil tedaj v šoli. Sicer nas je devet, kajti parno število ne sme biti. «Da, tudi to si so zapomnili. Iz njihovih oči je odsevalo toliko ponosa, navdušenja in volje, kot je še nisem opazila v mladih očeh.» «Ali smo prvi na Gorenjskem?» so spraševale njihove oči. Menda ste. Po volji, ki jo imajo ti mladi solarčki, pa so prav gotovo prvi in najboljši.

«Popustili ne bomo, ne smemo!» V tem so si tedaj enotni. Da le ne bi! To je želja vseh nas in še posebno njihovih staršev. Menda starši že dolgo niso bili z njimi tako zadovoljni kot prav v teh dneh. Otroci v svojem prostem času urejajo dvorišče, pometajo stopnišča, stepajo predpražnike, na dvorišču pobirajo smeti in ga pregrabijo,

Dvorišče ob poslopju Pokojninskega zavoda na Koroški cesti v Kranju se je v zadnjem času precej spremenilo. Spremenili so se tudi tamkajšnji mladi prebivalci. Prejšnje porodne razposajenosti skoro ni več opaziti, Mihec se ne tepe več s tovariši, Mišo ne nagaja več deklicam pri igri, tudi prepiri so utihnili...

Prejšnji ponedeljek se je zgodilo pri njih nekaj novega, velikega.

Zbrali so se in izvolili svoj pionirski, ali kot ga imenujejo,

JANEZ POGAČNIK: »Kmalu bodo zvedeli za nas tudi drugod. Sklenili smo, da bomo pisali tudi drugim pionirskim hišnim svetom v Sloveniji. Ker smo na Gorenjskem prvi, bomo pač morali najprej pisati na Štajersko!«

mlajši hišni svet. Težko je verjeti vsemu temu, njihovemu delu, pridnosti, navdušenju, če se človek sam ne prepriča.

gorenjske bodice

△ Natanko tri tedne bo tega, kar smo dostojno počastili prvomajske praznike. Zdaj so ti prijetni dnevi že tako daleč za nami, da smo nanje skorajda pozabili. So nekateri, ki te praznikov ne morejo pa ne morejo izbrisati iz svojega spomina. Pri tem mislim na tiste, ki domujejo v poslopju Okrajne zadrudne zveze v Kranju vrh Jelenovega klanca. Tamkaj si še vedno lahko ogledate velik napis, ki je bil ponoči med prazniki lepo razsvetljen: «Zivel prvi maj!» Zares sem v stiski, ker ne vem, komu bi naprtil malomarnost, da tiste parole še do danes niso smeli — ali Zadrudni zvezi ali upravi restavracije »Jelen«?

△ Prav tako, kot se jež ubrani s svojimi bodicami lišice, tako sem se jaz pretelko soboto menda s svojimi »bodici« ubranil nakelških solarjev. Pa ne da bi mi stregli po življenju! Kakopak — reveži so bili tako lačni, da bi me skorajda pohrustali s kožo in kostmi. Čemu takšna lakota v Naklem? Tisto soboto kranjska pekarija namreč ni dostavila kruha njihovi mlečni kuhinji, ker je kruha v Kranju zmanjkalo (to se zgodi sleherni soboto!), ker pa so bili, kot kaže, tudi Kranjčani na moč lačni, je pekarna prodala ves kruh Kranjčanom — se pravi tudi nakelški obrok. Seveda so bile tega nakelške gospodinjne na moč vesele, saj se jim je ponudila redka prilika, da so čakajoč na kruh, lahko do enajste ure nemoteno klepetale. Teh veselih razgovorov, s katerimi so dodobra predčesale Naklo, Kranj in še nekaj ljudi povrhu, pa je bilo konec takrat, ko se je kranjska pekarija dokončno odločila, da to pot Nakelčanom

kruha sploh ne bo dostavila. Zares, zelo učinkovito zdravilo zoper debelost, zlasti če se bo storila s pomanjkajem kruha pogostoma ponavljala!

△ Vse kaže, da tudi »Vrt-narija« na Zlatem polju posveča vso pozornost shujševalni kuri kranjskega prebivalstva. Prav lepe uspehe namreč dosegajo s tehtnico, ki ima to slabo navado, da laže. Če kupiš kg solate, dobiš samo 88 dkg, če se odločiš za pol kg, ti navagajo le 37 dkg. Seveda moraš plačati vso količino. Najbolj posrečeno je pa to, da tehtnica pravilno kaže, nekeje pa le drži »figo«. Zdaj pa že nekaj dni razmišljam o pregovoru, ki pravi: «Dobra vaga v nebesa pomaga,» če pa že ne za nebesa, pa vsaj do občutka, ki mu pravimo — poštenost.

△ Radovljiškega gostinstva pa res že dolgo nisem vlačil po zobeh. — Ko me je v nedeljo, 11. maja zaneslo v Radovljico, sem žejen, da nikoli tega, vstopil v gostilno pri železniški postaji. Ko sem ves zadovoljen srkal hladno pijačo in zraven koketiral s eigaretnimi ogorki, vžigalicami in s praznimi škatlicami od cigaret, ki so se valjale po tleh, mi je obtičal pogled na »Ljudski pravici«. Ker med smetmi na gostinskem podu nisem našel nič zanimivega, sem se lotil časopisa. Šment, pa sem bil razočaran, brž ko sem segel po časopisu. Bil je namreč od četrtika, 8. maja, čeprav smo tistokrat pisali že 11. maj. — Če ura zaostaja, še nekako razumem, nisem pa vedel, da nekateri ljudje zaostajajo celo z datumi!

△ Poslej ne bomo več uporabljali besedo »židan«. Pogosto namreč pravimo, da je ta ali oni židane volje; zdaj bomo pa besedo židan zamenjali z besedo »nylon«. Torej bomo govorili o nylon-ski volji. Čemu pa? Zato, ker so tudi v manufakturni trgovini »Park hotel« na Bledu črtali iz zaloge ženskega perila domala vse svilenke izdelke. Ondan so imeli na zalogi le 1 garnituro ženskega svilenega perila. Zares škoda, da v tamkajšnji trgovini ne vedo, da so bogate zaloge najraznovrstnejšega blaga stvar kulturne potrebe in pa to, da si vsi kupci ne morejo privoščiti precej dražjih izdelkov iz nylona.

△ Še malo, pa bo Turistični teden v Kranju za nami. Res — prav čedno in skrbno so se pripravili na proslavo 80-letnice tukajšnjega Turističnega in olepševalnega društva. Prireditelj je res na vse mislil: raznih prireditev je bilo v turističnem tednu na pretek, nekaj so pa le pozabili. V soboto, 17. maja ni bilo v vsem Kranju prireditve, kjer bi se lahko plesa željni ljudje ob prijetnih zvokih muzike tudi zavrteli. — Če se ne motim, je tudi ples eden izmed drobec, ki delajo turizem mikavnejši.

△ Danes bom pa skočil še h »kofetariči«, da mi bo pre-rokovala, kdaj bodo most v dolini Kokre, ki se je prejšnji teden sesul pod tvor-njakom, popravili in ga iz-ročili prometu? Če bo delo tako počasi napredovalo, bo most popravljen šele ob kon-cu leta. Pa drugič še kaj.

Vas pozdravlja Vaš

Bodičar

● Pred 15. obletnico
borbe na Sutjeski ●

ŠEST NA ENEGA

Leto antisoočevstotriinštirideseto... Lahko tudi leto, dve poprej. Vseeno. Le okoliščine so se nekoliko spremenile. Bljže je bil dan, katerega je vsak nosil v srcu z velikanskim poželjenjem in z veliko neučakanostjo. Kako smo si ga želeli!

Asociacije... Misel se je vrnila petnajst let nazaj, v čase, ki so pomenili biti ali ne biti za vsakogar, kateremu je bila že sama misel na ohlapni srednjevisoki, črni škorenj, zoprna, tuja, ogabna...

Poznate pravljico o majhnem, neobjenem Davidu in širokoplečem velikanu Goljatu? Prav gotovo jo poznate ali pa ste vsaj slišali zanjo. — Kako je ta majhni David premagal mnogo močnejšega Goljata? Ukani ga je, pa čeprav ne bi nihče stavil nanj niti počenega groša.

Podobno je bilo pri nas, v Jugoslaviji, ko je pred Nemci antisoočevstotriinštiridesetega leta klavno kapitulirala stara, znotraj popolnoma trhla in korumpirana kraljevska vojska. Začel se je boj, ki ga je vodila od vsega začetka Komunistična partija. Bil je to neenak boj. Moči se skoraj niso dale primerjati. Peščica golorokih, kvečjemu z vilami in sekirami oboroženih ljudi se je v začetku uprla do zob opremljeni nemški in italijanski soldateski. Toda seme je kličo neverjetno hitro. Zalivala ga je volja, hrupenjenje po boljšem, lepšem. In čeprav mora sicer preteči mnogo vode v morje preden drevesce zraste v drevo, tokrat tega ni bilo treba. Bilo je dovolj le nekaj let...

Ofenziva. Mnogo ofenziv. Da, skorajda preveč ofenziv. Preveč za izčrpano in utrujeno vojsko. Za tisto vojsko, o kateri bo posej govori ves svet in kateri mora ves svet priznati

odlike, ki jih je le malo podobnih v svetovni zgodovini...

Sutjeska... V sovražna ofenziva, ko smo na koledarju beležili že drugo leto osvobodilnega boja. Ena najstrašnejših, a zmagovalnih epopej jugoslovanskih narodov. Najzgodovinskejša, najbolj kruta, toda najbolj naša.

Bil je mesec maj. Ravno čez polovico se je nagnil. In takrat — kako lepo se je prebujala narava in se odevala v zeleno preobleko — pravzaprav že nekaj mesecev prej, ko je divjala četrta sovražna ofenziva, se je začelo.

Kolikokrat se je bilo tako ali podobno začelo? Toda vsak tak začetek je bil hkrati bliže koncu...

Lepa rečica je Sutjeska. Bistra, temna, pa spet zelena. Kot kameleon spreminja barve, saj je skoraj na vsakem metru drugačna. Toda — lepa, naša. Ponosna. In ne samo Sutjeska. Mnogo imen je, ki jih moramo izgovarjati spoštljivo. Polglasno. Ne zaradi sramu. Ne! Pač pa zaradi tihega, nemega spoštovanja... Vučevo... Čurevo... Zelengora... Milin Klade, kjer je bil ranjen Tito...

Vseeno je, če bi se imenovala Sutjeska — Reka herojev. Vseeno, ker to tudi pomeni...

Koliko herojev je padlo ob njej in okoli nje? Tega ne bo nihče nikoli zvedel. To čuva Sutjeska zase, te skrivnosti ne bo nihče nikoli razvozil...

Šest na enega. Stodvajsetišoč sovražnikov na dvajsetišoč borcev. Na stotine strojníc proti desetim pušk. Stodvajsetišoč stih želocev proti dvajsetim tisočem lačnih, stodvajsetišoč groženj proti dvajsetišočim vročim željam po svobodi. Goljat proti Davidu...

Kaj je bilo močnejše? Realist bi marmarno skomignil z rameni in tako

stavljal na skodelico tehtnice šestkrat močnejšega. Toda — prevaril si se. moč! Ravno narobe je bilo. Zemlja, tista zemlja, ki jo je tlačil sovrag, zaljubljen sam vase, ga je z nevidnimi tipalkami posarkala. Pustil je tam svoje kosti, pustil je tam svoja življenja. Tako kot je bila Sutjeska neizprosna za partizane, čeprav je bila njihova zadnja rešilna bilka, je bila neizprosna tudi za Nemce in njihove hlapce. Njihova trupla so opomin, večten opomin vsem tistim, ki bi jim še kajkoli prišlo na misel toptati in prisvajati si tujo lastnino.

Danes si, Sutjeska, tako lepa...

V. ofenziva, ki je trajala neposredno od 18. maja do 20. junija 1943. leta, je bila ena najzmagovitejših partizanskih pohodov, hkrati pa je bila utelešenje izvršne partizanske strategije. Tovaš Tito, ki je osebnó vodil ta pohod, se je izkazal kot zelo iznajdljiv strateg.

V kratkih orisih je bilo takole... Glavnina partizanske vojske z Vrhovnim štabom je imela namen po IV. ofenzivi umakniti se v Črno goro. Borci so bili od borb utrujeni in lačni, izčrpani. Toda Nemci, ki se jim je minula ofenziva izjalovila, so sklenili uničiti partizansko gibanje, ki je bilo v tistem času močna opora zaveznikom, borečim se na različnih frontah, saj so partizani z uspehom zaposlovali marsikatero nemško in italijansko divizijo.

Toda samo sklep — uničiti partizane, uničiti Vrhovni štab s tovašem Titom na čelu — ni bil dovolj. To se je pozneje tudi pokazalo...

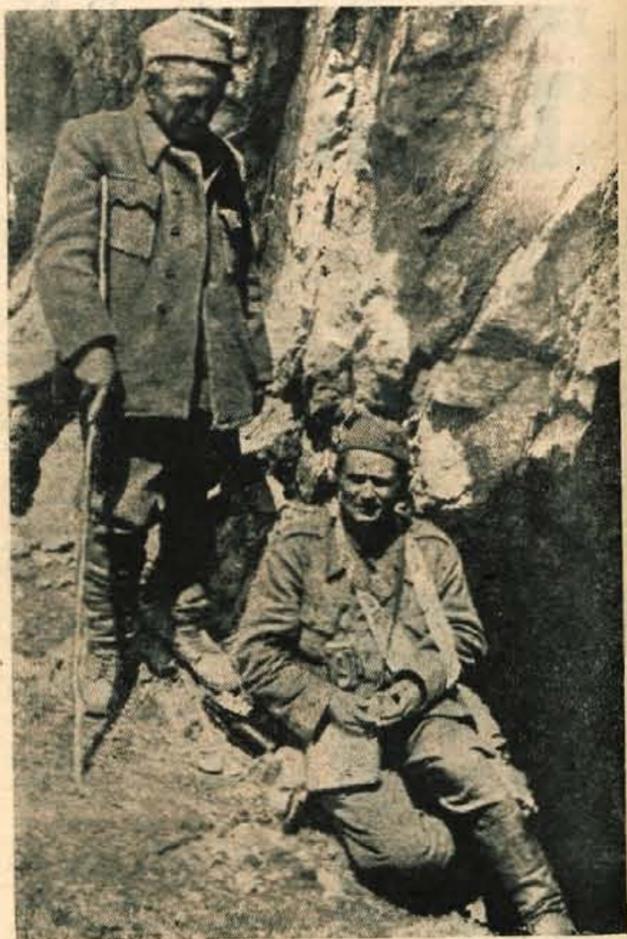
Zbrali so elitne divizije, pomagali pa so jim tudi Italijani ter nekateri drugi kvinting. Skupaj so zbrali 120.000 moč, ki so bili oboroženi s takrat najodobnejšo vojaško tehniko. Kar je bilo najpomembnejše, sovražnik je bil spočit!

Tovaš Tito pa je takrat izdal zgodovinsko povelje. Odločil je, da se bo glavnina, s katero je bilo še okoli štiri tisoč ranjencev prebijala, ne proti Črni gori, pač pa proti vzhodni Bosni in čez Sutjesko, Maglič, Zelengoro... Sovražnik je bil prelišen. Za Nemce, preden so se zavedli, da so se krvavo zmotili, je bilo že skoraj prepozno. Se so sicer uspeli premestiti svoje čete, ker jih je bilo kot listja in trave in skleniti okoli partizanov tri obroče. Billi so prepričani, da se iz teh obročev ne bo izmotovili prav nihče. Z letali so vsako uro, kar na slepo bombardirali gozdove in kraško kamenje je zadelo marsikatero borca. Mnogo naših je padlo v tem neenakem boju.

Skoraj štirideset dni je trajalo to junaštvo proletarskih in drugih brigad. Tegobe, ki so jih preživljali borci že nekaj mesecev zapovrstjo, so zrahljali tudi njihovo zdravje. Pegavec se je pojavil kot novi, nepredvideni sovražnik, ki pa je imel še večjo moč kot Nemci.

Tifus...
Lakota...

TITO
v peti
ofenzivi,
spomladi
leta 1943,
nekaj dni
potem,
ko je bil
ranjen.
Poleg njega
stoji
doktor
Ivan Ribar

Izčrpanost...

Kje so — človek! — meje tvoje vzdržljivosti? Je mar mogoče, da zdržiš take napore, tako pomanjkanje in da se razen tega še boriš?

Borci so zdržali. Brezprimerno tovarištvu, ki se je kovalo na vsakem koraku, na vsaki pedi bosenskih gozdov, je vedno znova vlivalo vero in upanje. Vlivalo je novih moči. Ni bilo važno, kakšen jezik govoriš, v hotenjih in željah so se tako ali tako med seboj vsi razumeli. Srbi, Hrvati, Makedonci, Slovenci, muslimani.

Koliko herojev je rodila Sutjeska! Mož in žena. Pravijo, da so žene mnogo bolj prenašale težave in napore v V. ofenzivi. Ni bilo malo takih, ki so juršale s strojnícami čez ramo in dajale korajžo še moškim. Ni bilo malo primerov, ko je ranjeni borec, ki mu je mina odtrgala nogo ali roko, prosil naj ga nesejo ali peljejo na položaj. Besede, ki jih je spregovoril ta ali oni so bile skoraj vedno iste, enake:

«Tovaš, prosim te, pomagaj mi, da maščujem vsaj sebe...»

In ranjenici. Vedeli so, da jim ni pomoči, a ganiti se niso mogli. Tudi oni so rotili svoje tovariše, ki so jih nosili:

«Tovaš, daj mi bombo, samo, da ne bom prišel živ Nemcem v roke...»

Tito je bil ranjen v borbah na Sutjeski. Tito, ki je bil vedno tam, kjer je bilo najhuje.

Morala je bila vedno na višku. Kljub temu, da je padlo v borbah na Sutjeski okoli osem tisoč partizanskih borcev, so se le zmagovalno prebili v vzhodno Bosno.

Morilski in uničevalni naklepi Nemcev, so znova doživeli poraz. Poraze so potem še v večji meri doživljali, kajti partizanska vojska se je po vsaki ofenzivi, in tudi po V., samo še bolj okrepla, dobila je še večje zaupanje vase, še večjo moč...

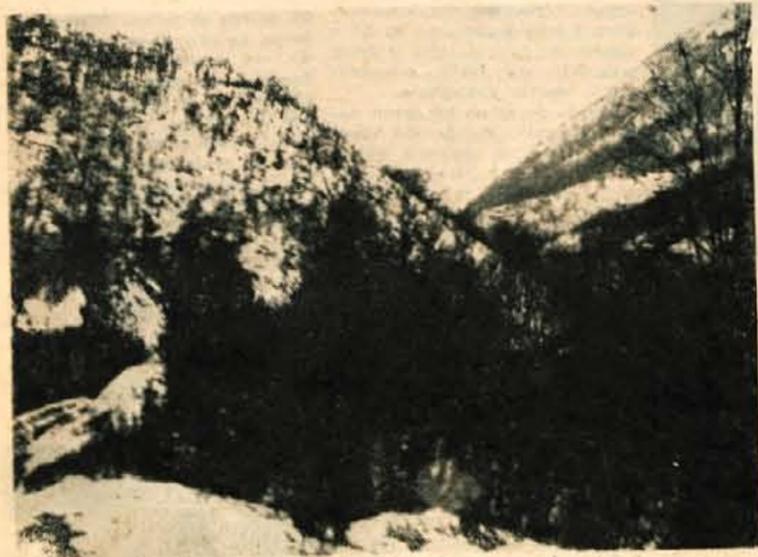
4. julij letos bo lep dan. Tudi, če ne bo sonce razmetavalo bohotnih žarkov po zelenih rebrih Magliča in Zelengore, da, tudi takrat bo lepo. Po petnajstih letih si bo na Tjentištu desetišoč preživelih borcev slavnih partizanskih brigad seglo v roke. Veselo. Stisk rok pa bo hkrati tudi počastitev vseh tistih, ki so žrtvovali svoja življenja zato, da bi bilo nam lepše.

Slava jim!
Oživeli bodo spet okoliški hribi, oživeli bodo spomini, ki sedaj že počasi bledijo. Nehote...

Ne dajmo jim umreti. Spomini, grenki in lepi, vi morate živeti! Ne le za nas, tudi za tiste, ki pridejo za nami.

Sutjeska teče. Bistra, lepa in ponosna. In taka bo ta rečica tudi ostala. V resnici. Pa tudi v naših spominih na dni iz let narodnoosvobodilnega boja...

K. C.

Taki predeli so tam, kjer je potekala V. sovražna ofenziva 1943. leta

FRANK OWEN:

11

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Odšel sem v kavarno, naročil kavo in škatlico cigaret. Ker do noči nisem mogel nič storiti, sem šel v krčmo in jel piti. Seznanil sem se z nekaterimi dekletimi in tako smo skupaj odšli na večerjo, potem pa plesat. Imenitno sem se zabaval z dekletom visoke rasti, ki mi je rekla, da jo spominjam na nekoga, ki ga je že nekje videla. »Spet boš slišala o meni,« sem ji zatrjeval.

Krenil sem v bližnji kamnolom. V vsakem kamnolomu najdeš eksploziv, če ti je potreben. Vzel sem ga. Tedaj sem zagledal na robu ceste prazen avto in sklenil sem si ga izposoditi. Hlastno sem spravil motor v tek, ko me je nekdo silovito udaril po glavi. Bil je lastnik avtomobila z dekletom, s katerim je ljubimka v gozdu. Položil sem ga na tla in deklet je vsa iz sebe pobegnila. Pustil sem avto pri miru in pohitel v mesto. Čimprej sem moral priti na varno in za to se mi je zdel najprimernejši mestni magistrat, kjer bi hkrati lahko opravil tudi potrebno delo.

Pogon za pobeglim kaznjencem, ki je izmaknil obleko upravnikovega sina, se je že razživel. Pod cestno svetilko je neki moški zakričal: »Tu je!« Planil sem v temo. Tekel sem proti morskimi obali. Tam sem našel zaklenjeno hišico. Vdrl sem vanjo, nekaj pojedel in šel spat. Izkazalo se je, da je bil odsotni lastnik debelih, zakaj njegova obleka se mi ni prav nič podala. Pač pa je bil čisto primeren njegov ribiški klobuk.

Naslednje jutro sem sedel v kavarni in jedel banane in rezine s kremo, iznenada pa mi je natakaraica šepnila: »V časopisu vidim, da je strašni mož vnovič pobegnul.«

»Prinesite mi časopis,« sem ji odvrnil. Ko mi ga je prinesla, sem videl, da moj obraz krasi prvo stran.

Med sprehodom ob obali sem opazil na grebenu štiri moške, ki so bili očitno na straži; med njimi sta bila dva v uniformi. Neki pobliži so igrali nogomet, in brezskrbno, kolikor sem le mogel, sem se jim pridružil. Tisti štiri so se mi približali. »Vi ste Eddie Chapman,« je rekel eden izmed njih. »Poskusite me ujeti,« sem zaklical in se spopadel z njimi. Spravili so me v ječo, kjer je upravnik kričal: »Slecite mu to obleko.« Naposled so me v sami srajci potisnili v mojo celico.

Naslednji dan sem stopil pred sodišče v svoji kaznjenjski noši. Prosil sem, naj me pošljejo v Anglijo, da bi mi tam sodili. Državni tožilec je ponovno obtoževal. Sodnikom ni priporočil, da bi moji želji ustregli. Od sodišča je zahteval, naj mi mimo dveh let navrže še dvajset mesecev zapore.

To je pomenilo, da bom ostal tri namesto dve leti. Toda na podlagi zakonov otoka Jersey nihče v ondotni kaznilnici ne sme odsedeti več kot dve leti. Vendar pa nekakšnih posebnih predpisih, tako je vsaj državni tožilec prepričeval sodišče, ta zapornik ne bi odsedel tri leta, marveč dve in eno leto. V šoli sem se naučil, da sta dve in ena tri, toda to očitno ni bilo res na jerseyškem sodišču, vsekakor pa ne drži, kadar se javni tožilec ukvarja z aritmetiko.

Svoj prvi del kazni v jerseyški kaznilnici sem začel s tremi meseci samice. Zelo dolgo se nisem tega znebil. Nasprotno, prisluzil sem si nove kazni. Nekoč sem nekje vzel sveder in žago, ki jo je pozabil v kaznilnici zaposlen tesar. Ob nedeljah so mi dali jesti ob štirih popoldne in bil sem zaprt čez noč. Kakor hitro je stražar odšel, sem začel izrezovati ključavnico. Delal sem okrog tri ure, tedaj pa so se škripaje odprla železna vrata na koncu

hodnika in prišel je upravnik. Spremljal ga je nadzornik čuvajev in nekdo iz Scotland Yarda, ki je prišel na otok, da bi se pomenil z menoj. Nadzornik je vtaknil ključ v vrata celice — in ključavnica je lepo srčala na tla. Upravnik je bil ves iz sebe od jeze in ponižanja pred svojim gostom. Za nameček sem dobil še tri mesece samice.

Ko je bila tudi ta kazen pri kraju, so mi veleli, naj spet točlem kamenje. Usedel sem se in rekel: »Ne bom.« Naprtili so mi še en mesec. Nato sem začel gladovno stavko. Upravniku sem rekel: »Če bi mogel, bi vas ubil. Ker tega ne morem, lahko vi mene ubijete.« Dosegel sem rekord v gladovni stavki.

Upravnika so opozorili, da bi v resnici utegnili umreti. Pregovoril me je, da sem spet začel jesti in mi pri tem obljubil pogojno prostost. Ni bil slab človek; vsekakor sem si premislil in privolil v to, da zaužijem nekaj žlic goveje juhe. Spet so mi dovolili delati na vrtu. Upravnik me je vzljubil, tako se mi vsaj zdi, neki na Jersey rojeni stražnik pa me je učil francoščino.

Vseeno se mi je godilo bolje, kot mojima tovašema Nickiju in Petru, ki so ju odpeljali v Anglijo, jima sodili v Old Baileyu in ju tudi obsodili. Mene je čakala ista usoda. Toda utegnili bi se nekaj zgoditi.

In res se je zgodilo.

Vrtoglavi dogodki v Evropi so zasenčili početje zločinca, kakršen sem bil jaz. Zgodovina je posegla tudi v moje nepomembno življenje. Kriza v zvezi z Gdanskom se je napolnila in splahnela. Sovjetska zveza je sklenila nelagodno premirje z nacistično Nemčijo. Ali si bo upal Hitler vreči rokavico zahodnim demokracijam? Kockal je. Napadel je Poljsko in tretjega septembra leta 1939 je Britanija napovedala vojno Nemčiji. To novico mi je sporočil čuvaj, ki mi je prinesel kruh in vodo.